

ПЕРЕКЛАД З ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ

**Аналіз нормативних особливостей
у системах вищої освіти
і науки України та Польщі щодо
траєкторії наукового розвитку
та вимог у присудженні наукових
ступенів і звань у контексті обміну
науковими кадрами
між закладами вищої освіти**

проф. Олена Биковська

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

д-р Томаш Єнджеєвський

Університет Миколи Коперника у Торуні

ЗВІТ ПІДГОТОВЛЕНО У РАМКАХ ПРОЄКТУ «ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА
СПІВПРАЦЯ ПРЕДСТАВНИЦЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ РЕКТОРІВ –
ЗАДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ»,
ЯКИЙ РЕАЛІЗУЄТЬСЯ ВАРШАВСЬКОЮ ПОЛІТЕХНІКОЮ ЗА ФІНАНСОВОЇ
ПІДТРИМКИ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ ПОЛЬЩІ

Politechnika Warszawska | Wydział Administracji i Nauk Społecznych

Проект MEiN-PW

„Польсько-українська співпраця представницьких організацій ректорів –
задля вдосконалення діяльності закладів вищої освіти”

Фінансується у рамках цільової дотації Міністерства освіти і науки
Республіки Польща

ГОЛОВНИЙ ПАРТНЕР

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

ПАРТНЕРИ

KRASP

Konferencja Rektorów
Akademickich Szkół Polskich

FUNDACJA
REKTORÓW
POLSKICH

ПАТРОНАТ

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Зміст

Вступ	4
РОЗДІЛ 1	
Аналіз законодавства про наукові ступені та звання в Польщі та Україні	5
РОЗДІЛ 2	
Висновки та рекомендації	10
ДОДАТОК 1	
Науковий ступінь доктора [філософії] – кандидата наук у Польщі та Україні	14
ДОДАТОК 2	
Науковий ступінь доктора габілітованого у Польщі та науковий ступінь доктора наук в Україні	36
ДОДАТОК 3	
Звання професора та наукове звання професора у Польщі та Україні	59
Про авторів	68

Вступ

Необхідність розширення можливостей для мобільності для представників академічного персоналу з України в закладах вищої освіти Польщі впливає безпосередньо з обмежень, які виникли внаслідок повномасштабної агресії Російської Федерації на Україну. Крім того, ці проблеми не зникнуть швидко після закінчення війни, оскільки інфраструктура багатьох українських ЗВО та наукових установ зазнала суттєвих руйнувань.

Така ситуація вимагає ідентифікації системних проблем, пов'язаних із мобільністю науково-педагогічного персоналу, з метою пошуку шляхів їх вирішення. Тут маємо на увазі, перш за все, певні зміни у нормативно-правовій сфері, які збільшать можливості для українських науковців тимчасово працевлаштовуватися в Польщі, а після повернення на Батьківщину, адаптувати ці досягнення до українських вимог щодо наукового та кадрового просування.

Нашою основною метою є спроба виявити відмінності між двома системами та вказати на ці елементи, що перешкоджають процесам формального визнання досягнень, від яких залежить просування у науковій кар'єрі, а також надати пропозиції щодо законодавчих рішень в обох країнах, спрямованих на усунення наявних бар'єрів.

У рамках цього дослідження ми зосереджуємось на наукових ступенях і званнях, проводячи порівняльний аналіз правових систем, що діють у Польщі та Україні. Отже, предметом цього аналізу є переважно нормативно-правові акти на рівні національних нормативних актів (закони та підзаконні акти), а також, у необхідному обсязі, внутрішні акти суб'єктів, до компетенції яких входять питання присудження наукових ступенів і звань (постанови та накази компетентних органів).

РОЗДІЛ 1

Аналіз законодавства про наукові ступені та звання в Польщі та Україні

Предмет аналізу включає:

- 1) ступінь доктора (польськ.) та ступінь доктора філософії, доктора мистецтва/ кандидата наук (укр);
- 2) ступінь доктора габілітованого (польськ.) і ступінь доктора наук (укр);
- 3) звання професора (польськ.) і наукове звання професора (укр).

У цьому звіті не взято до уваги вчене звання доцента (укр), оскільки, через відсутність його еквівалента в польській системі вищої освіти, воно не підлягає офіційному визнанню в Польщі ні на основі міжнародних угод, ні шляхом нострифікації.

В Україні науковий ступінь кандидата наук, який дає право претендувати на здобуття вищого ступеня доктора наук, на підставі Закону від 1 липня 2015 року замінено на ступінь доктора філософії та доктора мистецтва (Закон 2014 р. “Про вищу освіту”, № 1556-VII). Їх еквівалентом у Польщі є науковий ступінь доктора та ступінь доктора в галузі мистецтва.

Ступінь кандидата наук, виданий в Україні до 20 червня 2006 року, визнається рівноцінним польському докторському ступеню на підставі міжнародних угод, як-от:

- “Протокол між Урядом Республіки Польща та Урядом України про тимчасове регулювання питання взаємного визнання рівноцінності випускних документів середніх шкіл, професійно-технічних шкіл та вищих навчальних закладів, а також документів про присвоєння ступенів і звань”, укладений у Варшаві 18 травня 1992 року (неопублікований);
- Угода між Урядом Польської Народної Республіки та Урядом Союзу Радянських Соціалістичних Республік про еквівалентність документів про освіту, наукові ступені та звання, виданих у Польській Народній Республіці та СРСР, підписана у Варшаві 10 травня 1974 р. (“Законодавчий вісник” 1975 р., № 4, поз. 14 і 15);
- Конвенція про взаємне визнання еквівалентності документів про закінчення середніх шкіл, професійних середніх шкіл і закладів вищої освіти, а також документів про присвоєння наукових ступенів і звань, укладена в Празі 7 червня 1972 р. (“Законодавчий вісник” 1975 р., № 5, поз. 28 і 29).

Ступінь кандидата наук, виданий в Україні після 20 червня 2006 року, а також наукові ступені доктора філософії та доктора мистецтва, можуть бути визнані рівноцінними польським еквівалентам шляхом нострифікації на підставі Постанови Міністра науки і вищої освіти від 28 вересня 2018 р. про нострифікацію наукових ступенів і ступенів мистецтва, присуджених за кордоном (“Законодавчий вісник”, поз. 1877).

У свою чергу, наказ МОН України від 05.08.2016 р. “Про затвердження Порядку

визнання здобутих в іноземних вищих навчальних закладах наукових ступенів” (№ 952) інформує про те, які ступені та звання можуть підлягати процедурі визнання в Україні. Згаданий закон визначає правові та організаційні умови для визнання в Україні документів про наукові ступені (кваліфікаційні документи), видані громадянам України та іноземцям атестаційними органами інших держав. Крім цього, закон містить положення про визнання дипломів доктора наук і доктора філософії, які є документами державного (встановленого) зразка та видані уповноваженими органами інших держав, а також документів про присудження наукового ступеня доктора, кандидата наук, які відповідають кваліфікації доктора філософії.

Порівняння правового регулювання ступеня доктора (польськ.) та ступеня кандидата наук/доктора (філософії та доктора мистецтва) (укр.), за такими критеріями:

- 1) правові умови присудження наукового ступеня,
 - 2) суб'єкти, уповноважені присуджувати наукові ступені,
 - 3) умови присудження наукового ступеня,
 - 4) порядок присудження наукового ступеня, у тому числі захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії,
 - 5) порядок оскарження рішень, винесених у процедурі присудження наукового ступеня,
 - 6) порядок оприлюднення підстав, перебігу та результатів процедури присудження наукового ступеня,
- містить додаток № 1 до звіту.

Вищий науковий ступінь доктора наук, виданий в Україні до 20 червня 2006 року, вважається еквівалентним до польського диплому доктора габілітованого на основі двосторонніх угод, тобто:

- “Протоколу між Урядом Республіки Польща та Урядом України про тимчасове регулювання питання взаємного визнання рівноцінності випускних документів середніх шкіл, професійно-технічних шкіл та вищих навчальних закладів, а також документів про присвоєння ступенів і звань”, укладеного у Варшаві 18 травня 1992 року (неопублікований);
- Угоди між Урядом Польської Народної Республіки та Урядом Союзу Радянських Соціалістичних Республік про еквівалентність документів про освіту, наукові ступені та звання, виданих у Польській Народній Республіці та СРСР, підписаної у Варшаві 10 травня 1974 р. (“Законодавчий вісник” 1975 р., № 4, поз. 14 і 15);
- Конвенції про взаємне визнання еквівалентності документів про закінчення середніх шкіл, професійних середніх шкіл і закладів вищої освіти, а також документів про присвоєння наукових ступенів і звань, укладеної в Празі 7 червня 1972 р. (“Законодавчий вісник” 1975 р., № 5, поз. 28 і 29).

Ступінь доктора наук, виданий в Україні після 20 червня 2006 року, може бути визнаний рівноцінним польському еквіваленту шляхом нострифікації на підставі Постанови Міністра науки і вищої освіти від 28 вересня 2018 р. про нострифікацію наукових ступенів і ступенів мистецтва, присуджених за кордоном (“Законодавчий вісник”, поз. 1877).

У свою чергу, наказ МОН України від 05.08.2016 р. “Про затвердження Порядку визнання здобутих в іноземних вищих навчальних закладах наукових ступенів” (№

952) інформує про те, які ступені та звання можуть підлягати процедурі визнання в Україні. Згаданий закон визначає правові та організаційні умови для визнання в Україні документів про наукові ступені (кваліфікаційні документи), видані громадянам України та іноземцям органами атестації інших держав. Тут також викладено положення про визнання дипломів доктора наук, які є документами державного (встановленого) зразка та видані уповноваженими органами з атестації інших держав, а також документів про присудження наукового ступеня доктора габілітованого, який відповідає кваліфікації доктора наук.

Порівняння правового регулювання ступеня доктора габілітованого (польськ.) та ступеня доктора наук (укр.), зокрема за такими критеріями:

- 1) правові умови присудження наукового ступеня,
 - 2) суб'єкти, уповноважені присуджувати наукові ступені,
 - 3) умови присудження наукового ступеня,
 - 4) процедури присудження наукового ступеня,
 - 5) порядок оскарження рішень, винесених у процедурі присудження наукового ступеня,
 - 6) порядок оприлюднення підстав, перебігу та результатів процедури присудження наукового ступеня,
- містить додаток № 2 до звіту.

Вчене звання професора, видане в Україні до 20 червня 2006 року, визнається рівноцінним польському званню професора на підставі міжнародних договорів, а саме:

- “Протоколу між Урядом Республіки Польща та Урядом України про тимчасове регулювання питання взаємного визнання рівноцінності випускних документів середніх шкіл, професійно-технічних шкіл та вищих навчальних закладів, а також документів про присвоєння ступенів і звань”, укладеного у Варшаві 18 травня 1992 року (неопублікований);
- Угоди між Урядом Польської Народної Республіки та Урядом Союзу Радянських Соціалістичних Республік про еквівалентність документів про освіту, наукові ступені та звання, виданих у Польській Народній Республіці та СРСР, підписаної у Варшаві 10 травня 1974 р. (“Законодавчий вісник” 1975 р., № 4, поз. 14 і 15);
- Конвенції про взаємне визнання еквівалентності документів про закінчення середніх шкіл, професійних середніх шкіл і закладів вищої освіти, а також документів про присвоєння наукових ступенів і звань, укладеної в Празі 7 червня 1972 р. (“Законодавчий вісник” 1975 р., № 5, поз. 28 і 29).

Вчене звання професора, видане в Україні з 20 червня 2006 року, не можна вважати рівноцінним польському званню, оскільки Закон Республіки Польща “Про вищу освіту і науку” від 20 липня 2018 року не передбачає (за відсутності міжнародних угод) можливості визнання рівноцінності звання професора, присвоєного за кордоном, з його польським еквівалентом шляхом нострифікації. Також відсутні підстави для визнання польського звання в Україні на підставі наказу МОН України від 5 серпня 2016 року “Про затвердження Порядку визнання здобутих в іноземних вищих навчальних закладах наукових ступенів” (№ 952).

Детальне порівняння законодавчого регулювання звання професора (польськ.) та наукового ступеня професора (укр.), зокрема за такими критеріями:

- 1) правові умови присудження вченого звання,
 - 2) суб'єкти, уповноважені присуджувати вчене звання,
 - 3) умови присудження вченого звання,
 - 4) процедури присудження вченого звання,
 - 5) порядок оскарження рішень, винесених у процедурі присудження вченого звання,
 - 6) підстави втрати або позбавлення вченого звання,
- містить додаток № 3 до звіту.

Суттєві зміни у цьому питанні з польської сторони обумовило прийняття спеціального Закону від 12 березня 2022 року про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї країни (“Законодавчий вісник” 2022 р., поз. 583, зі змінами). Мета нових положень – сприяти академічним обмінам, зокрема працевлаштуванню викладачів і науковців з України, які тимчасово перебувають на території Республіки Польща у зв'язку з військовою агресією росії проти України, в польських закладах системи вищої освіти та науки.

Спеціальний закон становить, що громадянин Польщі, який прибув на територію Республіки Польща з території України в період з 24 лютого 2022 року до дати, визначеної в Постанові Ради Міністрів, або громадянин України, перебування якого на території Республіки Польща вважається законним, і який заявляє, що станом на 24 лютого 2022 року обіймав посаду науково-педагогічного працівника в закладі вищої освіти, що діє на території України, і має необхідне професійне звання, науковий ступінь, ступінь у галузі мистецтва або звання професора та відповідну кваліфікацію для займання певної посади, може бути прийнятий до ЗВО Польщі на посаду академічного працівника без проведення конкурсу, про який ідеться в Законі від 20 липня 2018 року “Про вищу освіту і науку” (“Законодавчий вісник” 2022 р., поз. 574). Під час проведення процедури прийому на посаду академічного працівника особи, яка отримала звання професора, науковий ступінь, ступінь у галузі мистецтва чи професійне звання за кордоном, вимоги щодо цього звання чи наукового ступеня, визначені цим Законом, можуть не застосовуватися.

Так само громадянин Польщі, який прибув на територію Республіки Польща з території України в період з 24 лютого 2022 року до дати, визначеної в Постанові Ради Міністрів, або громадянин України, перебування якого на території Республіки Польща вважається законним, який заявляє, що станом на 24 лютого 2022 року працював науковим співробітником на території України та має відповідне професійне звання, науковий ступінь, ступінь у галузі мистецтва або звання професора та відповідні кваліфікації для обіймання певної посади, можуть працювати в наукових підрозділах та інших організаційних підрозділах Польської академії наук без проведення конкурсу, про який ідеться в Законі від 30 квітня 2010 року про Польську академію наук (“Законодавчий вісник” 2020, поз. 1796).

З іншого боку, громадянин Польщі, який прибув на територію Республіки Польща з території України в період з 24 лютого 2022 року до дати, визначеної в Постанові Ради Міністрів, або громадянин України, перебування якого на території Республіки Польща вважається законним, який заявляє, що 24 лютого 2022 року працював науковим співробітником на території України та має відповідне професійне звання,

науковий ступінь, ступінь у галузі мистецтва або звання професора та відповідну кваліфікацію для обіймання певної посади, може бути прийнятий на посаду в науково-дослідному інституті без проведення конкурсу, зазначеного в Законі від 30 квітня 2010 року про науково-дослідні інститути (“Законодавчий вісник” 2022 р., поз. 498).

І, нарешті, громадянин Польщі, який прибув на територію Республіки Польща з території України в період з 24 лютого 2022 року до дати, зазначеної в Постанові Ради Міністрів, або громадянин України, перебування якого на території Республіки Польща вважається законним, який заявляє, що станом на 24 лютого 2022 року він відповідав кваліфікаційним вимогам, встановленим у положеннях, виданих на підставі Закону від 21 лютого 2019 року про Дослідницьку мережу Лукасевича (“Законодавчий вісник” за 2020 р., поз. 2098) для зайняття посад, на яких працюють, працівники Центру Лукасевича та інститутів, що діють у межах Дослідницької мережі Лукасевича, можуть працювати в Центрі Лукасевича чи інституті без проведення конкурсу, передбаченого цим Законом.

Слід підкреслити, що ці положення мають тимчасовий характер, оскільки вони були запроваджені у зв'язку зі збройним конфліктом на час його тривання, як форма тимчасової допомоги, а тому не можуть розглядатися як системні рішення. Крім того, ці положення мають неоднозначне тлумачення.

У свою чергу, в Україні по відношенню до науково-педагогічних та наукових працівників – громадян Республіки Польща, діє Закон України від 28 липня 2022 року “Про встановлення додаткових правових та соціальних гарантій для громадян Республіки Польща, які перебувають на території України” (№ 2471-IX), який гарантує польським громадянам, які є працівниками цієї групи, можливість користуватися правами, встановленими в українському правопорядку для науково-педагогічних і наукових працівників. Положеннями цього Закону передбачено, що громадяни Республіки Польща, які навчаються в навчальних закладах України, користуються правами та обов'язками, передбаченими для громадян України, а громадяни Республіки Польща, які відповідають вимогам, установленим законодавством України для осіб, які можуть обіймати посади науково-педагогічних і наукових працівників, мають право працевлаштовуватися в Україні на відповідні посади на тих самих умовах, що й громадяни України.

Суттєвим доповненням аналізу правових систем Польщі та України у сфері академічного просування та можливостей спрощення та, як наслідок, розширення академічного обміну, включаючи, зокрема, як інституційну, так і індивідуальну співпрацю, була оцінка практики в цій сфері. У зв'язку з поточною ситуацією, пов'язаною війною Росії в Україні, та ускладненням процесу проведення наукових досліджень на її території, а також спонтанною діяльністю у цій сфері з польського боку, висновки базуватимуться на експертних знаннях авторів звіту, з урахуванням їхнього практичного досвіду, а також інформації, отриманої за індивідуальними контактами.

Висновки та рекомендації

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. Правові основи, що регулюють присудження наукових ступенів і звань, які були об'єктом аналізу, є насамперед результатом систем правових норм, що діють в обох країнах, і тому їх диференціація є цілком виправданою. Однак слід зазначити, що в польській системі академічного просування фундаментальну роль відіграє основний закон «Про вищу освіту і науку» і подальше унормування цієї сфери внаслідок нещодавньої дерегуляції польської системи вищої освіти та науки, здійснюється за допомогою внутрішніх актів суб'єктів, уповноважених присуджувати наукові ступені і ступені у галузі мистецтва (тобто закладами вищої освіти та науковими установами). З іншого боку, якщо йдеться про Україну, слід сказати, що питання наукових ступенів і звань регулюється основними законами, але їх деталізація відбувається у виконавчих нормативно-правових актах центральних органів державного управління, до компетенції яких входять питання вищої освіти і науки, а не на рівні індивідуальних суб'єктів, уповноважених присуджувати наукові ступені. Це свідчить про більшу централізацію в цій сфері в Україні, на противагу Польщі.
2. Органи, уповноважені присуджувати ступені, та їхні повноваження у цій сфері, відрізняються в обох країнах, хоча рівень цих відмінностей різний, залежно від наукового ступеня чи звання. Найбільше подібності спостерігаємо щодо суб'єктів, уповноважених присуджувати польський ступінь доктора та український ступінь кандидата наук, або доктора філософії та доктора мистецтва, що, зокрема, є спробою імплементувати європейські тенденції у цій сфері. Зовсім інша ситуація зі ступенем доктора габілітованого у Польщі та доктора наук в Україні: тут, звичайно, є схожі риси, але розподіл повноважень між органами ЗВО та їх уповноваженими органами (тобто спеціалізованими вченими радами та науковими радами) та органами державного управління, до компетенції яких входять питання вищої освіти та науки (Міністерства освіти і науки в обох країнах, Рада наукової досконалості в Польщі, допоміжні органи, напр. Атестаційна колегія в Україні), суттєво відрізняється. Ці відмінності свідчать про значно вищий рівень централізації процедури в українській системі, і водночас про більшу автономію суб'єктів польської системи вищої освіти та науки. Щодо компатибельності вченого звання професора в Україні та Польщі, слід наголосити на фундаментальних відмінностях у цій сфері з точки зору процедури та суб'єктів, які залучені у процес присвоєння звання професора. Звання професора у Польщі надає Президент країни, а в Україні - залучені органи державної влади та ЗВО (Атестаційна колегія МОН України та вчені ради). Через цю відмінність порівняти системи досить важко.
3. Вимоги до кандидатів на присудження відповідного наукового ступеня чи звання базуються на подібних принципах більш-менш адекватного рівня наукових досягнень. Найбільш схожі положення стосуються ступеня доктора габілітованого та доктора наук. Якщо йдеться про ступінь доктора наук та доктора філософії/

мистецтва, українське законодавство характеризується набагато вищим рівнем вимог з точки зору умов і документування наукового доробку, необхідного для отримання ступеня. Однак у випадку звання професора, вимоги загалом не порівнюються, насамперед через різний характер цього рівня наукового просування (наприклад, вимоги щодо періоду роботи та мовних компетенцій у нормативних актах України).

4. Аналіз нормативних положень, які регулюють процедуру присудження наукових ступенів і звань, засвідчує їхню ефективність і певних процесуальних гарантій для учасників цього процесу, зокрема забезпечують ухвалення рівень об'єктивно та прозоро. Складається враження, що реалізація цих норм в обох системах реалізується по-різному, оскільки аналізоване українське законодавство є більш формалізованим та містить процедури, які взагалі не зустрічаються в польському регулюванні. Слід однак пам'ятати, що польський системний закон передбачає те, що рішення щодо присудження наукових ступенів і ступенів у галузі мистецтва та звань, приймаються у формі адміністративних рішень на основі Закону від 14 червня 1960 року – “Адміністративно-процесуальний кодекс”, який не був предметом цього аналізу. Незалежно від правової основи, процесуальний формалізм завжди слугує забезпеченню гарантій для учасників процесу (зокрема, для науковців).
5. У контексті процесуальних гарантій для науковців щодо просування сходинками наукової кар'єри, слід підкреслити, що системи обох країн містять рішення, характерні для демократичних правових систем, оскільки передбачають можливість оскарження рішень компетентних органів за допомогою системи заходів правового характеру, що вживаються, у першу чергу, в адміністративному порядку (оскарження), а в разі їх неефективності – у судовому порядку (скарга до суду).
6. Військова агресія Росії проти України чітко показала численні недоліки правового регулювання обох країн, які є основою для обміну науковим персоналом та академічної співпраці. З одного боку, ці недоліки були швидко врегульовані за допомогою тимчасових (швидко створених ad hoc, з налаштуванням на обмежений час дії) правил. З іншого боку, складна ситуація активізувала людський потенціал та відкрила багато можливостей розширення співпраці, які можуть принести багато спільної користі, виходячи поза надання допомоги як такої.

РЕКОМЕНДАЦІЇ СПІЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. У першу чергу рекомендується вжити заходи у кожній країні, спрямовані на внесення змін до нормативно-правових актів з метою усунення основних протиріч у правових рішеннях, що значною мірою спростить процес визнання наукового ступеня чи звання шляхом нострифікації. Особливої уваги потребує найвищий рівень академічного просування – звання професора.
2. Як наслідок, рекомендується, вжити заходи для підписання міжнародної угоди про визнання наукових ступенів і звань між Республікою Польща та Україною.
3. Активний розвиток інституційного та індивідуального співробітництва у сфері наукових досліджень, включаючи подвійне управління науковими дослідженнями, що є спільною відповіддю на зміни, які зараз мають місце у європейському та світовому просторі вищої освіти та науки.

4. Підтримка заходів, спрямованих на посилення ролі закладів системи вищої освіти та науки як дружніх, відкритих та інклюзивних місць наукового розвитку і передачі універсальних цінностей, для розвитку наукової кар'єри відповідно до європейських стандартів із залученням найкращих кандидатів.
5. Розвиток співробітництва у сфері діджиталізації вищої освіти та науки, зокрема у сфері наукових досліджень, шляхом використання цифрових інструментів, збору, використання та обміну дослідницькими даними, що вимагає спільних інфраструктурних, логістичних та правових заходів.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ СТОРОНИ

1. Потрібні заходи, спрямовані на зміну системних положень вищої освіти і науки, спрямованих на поглиблення процесу її децентралізації та дерегуляції, а відтак – на практичну реалізацію декларованої автономії українських навчальних закладів, зокрема закладів вищої освіти.
2. Посилаючись на спільну рекомендацію, зазначену вище, необхідно внести зміни до положень Закону України від 28 липня 2022 року “Про встановлення додаткових правових і соціальних гарантій для громадян Республіки Польща, які проживають на території України” (№ 2471-IX) у сфері визнання наукових ступенів та звань громадян Польщі, а також у положеннях наказу МОН України від 5 серпня 2016 р. “Про затвердження Порядку визнання здобутих в іноземних вищих навчальних закладах наукових ступенів” (№ 952) у питанні визнання документів про наукові ступені та звання польських громадян.
3. Необхідна активізація співпраці закладів вищої освіти України з ЗВО Польщі у сфері академічної мобільності, пов'язаної з науковим розвитком, у тому числі з присудженням наукових ступенів, зокрема доктора (доктора філософії) та доктора габілітованого (доктора наук) співробітниками українських ЗВО в польських установах.
4. Слід активізувати співпрацю між ЗВО з України та Польщі у сфері мобільності, пов'язаної з працевлаштуванням в Україні на відповідні академічні посади, науково-педагогічних працівників польських ЗВО, як на основі трудових договорів (зокрема й у рамках неповного робочого часу), так і цивільно-правових угод.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПОЛЬСЬКОЇ СТОРОНИ

1. Потрібно й надалі підтримувати інтеграцію України до структур Європейського Союзу шляхом надання експертної допомоги польських органів державної влади та польських представницьких організацій і закладів вищої освіти, щодо системних та правових змін у вищій освіті та науці в Україні, також у сфері досвіду, отриманого ЗВО Польщі у рамках функціонування у консорціумах європейських університетів.
2. Посилаючись на спільну рекомендацію, зазначену вище, доцільним є внесення змін до положень Закону від 12 березня 2022 року “Про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави” (“Законодавчий вісник” 2022 р., поз. 583 із змінами), рекомендується внести зміни у сфері визнання наукових

ступенів громадян України та усунення їх тимчасового характеру. Рекомендується також внесення змін у положеннях, Постанови Міністра науки та вищої освіти від 28 вересня 2018 р. про визнання наукових ступенів і ступенів у галузі мистецтва, присуджених за кордоном (“Законодавчий вісник”, поз. 1877), особливо якщо йдеться про визнання документів про наукові ступені та звання громадян України.

3. Слід активізувати співпрацю польських закладів вищої освіти з українськими ЗВО у сфері мобільності, пов’язаної з академічним просуванням та отриманням наукових ступенів, зокрема ступеня доктора (доктора філософії) та доктора габлітованого (доктора наук) працівниками польських ЗВО в установах України.
4. Потрібно активізувати співпрацю між польськими та українськими закладами вищої освіти у сфері мобільності, включаючи також працевлаштування в Польщі на відповідні академічні посади, працівників українських ЗВО, як на основі трудових договорів (у тому числі неповного робочого часу), так і на підставі цивільно-правових угод.

ДОДАТОК 1

Науковий ступінь доктора [філософії] – кандидата наук у польщі та Україні

Увага! Термін «доктор», «докторський ступінь» у тексті польського законодавства означає науковий ступінь PhD, доктора філософії

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ПРИСУДЖЕННЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

1. Закон про вищу освіту та науку від 20 липня 2018 р. (зі змінами) (Закон)
2. Розпорядження Міністра науки і вищої освіти від 21 вересня 2018 р. Про дипломи доктора, дипломи доктора габілітованого та з питань посвідчення аспіранта (Розпорядження про дипломи)
3. Рішення сенату або вченої ради інституції, яка присуджує науковий ступінь доктора, щодо визначення порядку присудження наукового ступеня доктора

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

- Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (26.11.2015 р. № 848-VIII)
- Закон України «Про вищу освіту» (01.07.2014 р. № 1556-VII)
- Закон України «Про встановлення додаткових правових та соціальних гарантій для громадян Республіки Польща, які перебувають на території України» (28.07.2022 р. № 2471-IX)
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про присудження ступеня доктора філософії» від 06.03.2019 р. № 167 (зі змінами)
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про атестаційну колегію Міністерства освіти і науки України» від 24.03.2022 р. № 270, зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 27.04.2022 р. за № 460/37796
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» від 15.04.2015 р. № 244 (із змінами), Статут Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. № 761)
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» від 23.09.2019 р. № 1220
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Порядку визнання здобутих

в іноземних вищих навчальних закладах наукових ступенів» від 05.08.2016 р. № 952 (п.1, розділу I видані громадянам України та іноземцям органами атестації інших держав)

– Угода між Міністерством освіти і науки України та Міністром національної освіти Республіки Польща про співробітництво в галузі освіти від 19.01.2015 р.

– Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»

Стаття 28. Наукові ступені і вчені звання

1. Вчені мають право на здобуття відповідно до законодавства наукових ступенів доктора філософії і доктора наук та присвоєння вчених звань старшого дослідника, доцента і професора.

Присудження наукових ступенів та присвоєння вчених звань є державним визнанням рівня кваліфікації вченого. Присудження наукового ступеня доктора філософії, присвоєння вчених звань здійснюється відповідно до Закону України „Про вищу освіту”. Присудження наукового ступеня доктора наук здійснюється відповідно до цього Закону.

– Закон України «Про вищу освіту»

Стаття 5. Рівні та ступені вищої освіти

1. Підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється за відповідними освітніми програмами на таких рівнях вищої освіти:

...

третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень.

...

Третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень передбачає набуття здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності.

Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Освітньо-творчий рівень вищої освіти передбачає оволодіння методологією мистецької та мистецько-педагогічної діяльності, здійснення самостійного творчого мистецького проекту, здобуття практичних навичок продукування нових ідей і розв'язання теоретичних та практичних проблем у творчій мистецькій сфері.

2. Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою освітньої програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти:

...

4) доктор філософії/доктор мистецтва;

6. Доктор філософії - це освітній і водночас науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується разовою спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи за результатами успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Особа має право здобувати ступінь доктора філософії під час навчання в аспірантурі (ад'юнктурі). Особи, які професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати ступінь доктора філософії поза аспірантурою, зокрема під час перебування у творчій відпустці, за умови успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) становить чотири роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 30-60 кредитів ЄКТС.

Наукові установи можуть здійснювати підготовку докторів філософії за власною освітньо-науковою програмою згідно з отриманою ліцензією на відповідну освітню діяльність або за освітньо-науковою програмою, окремі елементи якої забезпечуються іншими науковими установами та/або закладами вищої освіти.

Доктор мистецтва - це освітньо-творчий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Особа має право здобувати ступінь доктора мистецтва у творчій аспірантурі. Першим етапом здобуття ступеня доктора мистецтва може бути асистентура-стажування, яка є формою підготовки мистецьких виконавських кадрів вищої кваліфікації. Порядок здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва та навчання в асистентурі-стажуванні затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади у сфері культури за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Ступінь доктора мистецтва присуджується спеціалізованою радою з присудження ступеня доктора мистецтва закладу вищої освіти мистецького спрямування за результатом успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-творчої програми та публічного захисту творчого мистецького проекту в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Нормативний строк підготовки доктора мистецтва у творчій аспірантурі становить три роки. Обсяг освітньої складової освітньо-творчої програми підготовки доктора мистецтва становить 30-60 кредитів ЄКТС.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СУБ'ЄКТИ ПРИСУДЖЕННЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА (PHD)

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 185 Закону

Стаття 185

1. Право присудження наукового ступеня доктора має заклад вищої освіти, інститут Польської академії наук, науково-дослідний інститут або міжнародний інститут з наукової дисципліни (=спеціальності), у якій він має наукову категорію А+, А або В+, які далі іменуються установою (суб'єктом), який присуджує науковий ступінь.
2. Ступінь доктора може бути присуджено у науковій дисципліні також спільно закладами вищої освіти, інститутами ПАН, науково-дослідними інститутами або міжнародними інститутами у дисципліні, за якою кожен має наукову категорію А +, А або В+, у тому числі за участю іноземних установ, які мають право присуджувати ступінь доктора за тією ж спеціальністю. Умови співпраці визначає угода, укладена в письмовій формі, яка, зокрема, визначає суб'єкт, відповідальний за введення даних до системи POL-on.
3. У випадку, зазначеному у ст. 177 част. 6 [Якщо дисертація PhD охоплює наукові проблеми з більш ніж однієї наукової дисципліни у рамках певної галузі науки і при цьому не можна визначити дисципліну, про яку ідеться у част. 5 [Якщо дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії або науковий доробок, стосуються наукових проблем з більше, ніж однієї дисципліни, вказується дисципліна, у якій присуджується ступінь доктора філософії або ступінь доктора габілітованого], ступінь доктора філософії

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– Закон України «Про вищу освіту»

Стаття 6. Атестація здобувачів вищої освіти

4. Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації разовою спеціалізованою вченою радою, утвореною закладом вищої освіти чи науковою установою, які мають акредитовану освітню програму третього рівня вищої освіти з відповідної спеціальності (спеціальностей для міждисциплінарних робіт).
5. Дисертації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, відгуки та рецензії на них оприлюднюються на офіційному веб-сайті відповідного закладу вищої освіти чи наукової установи згідно із законодавством.

Інформація про утворену разову спеціалізовану вчену раду, дату, час і місце проведення атестації оприлюднюється закладами вищої освіти, науковими установами на своїх офіційних веб-сайтах відповідно до законодавства та подається в електронному вигляді до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, яке оприлюднює таку інформацію на своєму офіційному веб-сайті. Заклади вищої освіти, наукові установи забезпечують трансляцію атестації здобувачів ступеня доктора філософії в режимі реального часу на своїх офіційних веб-сайтах.

– Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» від 15.04.2015 р. № 244

9. Національне агентство:

...

скасовує рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня у разі виявлення академічного плагіату за поданням Комітету з питань етики у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

скасовує рішення спеціалізованої вченої ради на підставі подання Апеляційного комітету за результатами розгляду звернення, заяви або скарги щодо діяльності та рішень спеціалізованих вчених рад у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

розробляє вимоги до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають наукові ступені;

подає МОН для схвалення порядок присудження наукових ступенів спеціалізованими вченими радами закладів вищої освіти (наукових установ) для внесення в установленому порядку Кабінетові Міністрів України;

погоджує розроблений МОН порядок визнання здобутих в іноземних закладах вищої освіти ступенів вищої освіти та наукових ступенів;

розробляє положення про акредитацію спеціалізованих вчених рад (спеціалізованих рад з присудження ступеня доктора мистецтва) та подає його МОН для затвердження, акредитує спеціалізовані вчені ради (спеціалізовані ради з присудження ступеня доктора мистецтва) та контролює їх діяльність;

присуджується у галузі науки], ступінь доктора філософії може бути присуджений у галузі науки установою, яка має наукову категорію А +, А або В + у більш ніж половині спеціальностей, що входять до цієї галузі.

4. У разі втрати права присуджувати ступінь доктора за певною дисципліною, ця установа забезпечує можливість продовжити процедуру в іншій установі, яка має право надавати ступінь доктора філософії за тією ж дисципліною або дисциплінах. Якщо неможливо забезпечити продовження процедури в іншій установі, такий суб'єкт визначає Рада наукової досконалості.

...

– **Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про атестаційну колегію Міністерства освіти і науки України» від 24.03.2022 р. № 270, зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 27.04.2022 р. за № 460/37796**

3. Установити, що атестаційна колегія Міністерства освіти і науки України бере участь у розгляді та вирішенні питань атестації осіб, підготовка яких на здобуття наукових ступенів кандидата, доктора наук розпочата до 1 вересня 2016 року, відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності Законом України «Про вищу освіту».

4. Атестаційна колегія відповідно до покладених на неї завдань бере участь у:

1) прийнятті рішень щодо:

...

проведення повторної, додаткової або контрольної експертизи дисертацій, які розглянуті експертною радою з питань атестації наукових кадрів (далі - експертна рада) з порушенням встановленої процедури або щодо яких до МОН надійшла додаткова інформація, яка не була врахована, або для перевірки висновків, окремих положень, частин або в цілому висновків раніше проведених експертиз шляхом повернення до експертної ради або надсилання до однієї зі докторських рад або призначеним для цього провідним ученим, фахівцям з відповідного наукового напрямку (за згодою);

утворення апеляційних комісій для розгляду апеляцій на рішення щодо присудження наукових ступенів, присвоєння вчених звань, позбавлення зазначених ступенів, звань або щодо відмови в утворенні апеляційної комісії;

...

3) затвердженні/скасуванні рішень докторських рад про присудження наукового ступеня доктора (кандидата) наук;

4) позбавленні наукових ступенів і вчених звань в установленому законодавством порядку

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

ВИЗНАННЯ/ ВСТАНОВЛЕННЯ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ, ЗДОБУТИХ В ІНОЗЕМНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНІВ БАКАЛАВРА, МАГІСТРА, ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ/ДОКТОРА МИСТЕЦТВА, ДОКТОРА ГАБІЛІТОВАНОГО/ ДОКТОРА НАУК І ВЧЕНИХ ЗВАНЬ ДОЦЕНТА, ПРОФЕСОРА ПІД ЧАС ЗАРАХУВАННЯ НА НАВЧАННЯ ТА/АБО НА ПОСАДУ НАУКОВОГО ЧИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– Закон України «Про вищу освіту»

Стаття 32. Принципи діяльності, основні права та обов'язки закладу вищої освіти

б) приймати остаточне рішення щодо визнання, у тому числі встановлення еквівалентності, здобутих

в іноземних закладах вищої освіти ступенів бакалавра, магістра, доктора філософії/доктора мистецтва, доктора наук і вчених звань доцента, професора під час зарахування на навчання та/або на посаду наукового чи науково-педагогічного працівника

Стаття 36. Вчена рада

14) приймає остаточні рішення про визнання іноземних документів про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання під час прийняття на роботу педагогічних, наукових, науково-педагогічних та інших працівників, а також під час зарахування вступників на навчання

– **Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Порядку визнання здобутих в іноземних вищих навчальних закладах наукових ступенів» від 05.08.2016 р. № 952**

1. Цим Порядком визначаються правові та організаційні основи визнання в Україні документів про наукові ступені (кваліфікаційних документів), які видані громадянам України та іноземцям органами атестації інших держав.

2. Цей Порядок поширюється на:

- дипломи доктора наук і доктора філософії, які є документами державного (встановленого) зразка і видані уповноваженими органами атестації інших держав;
- документи про присудження наукових ступенів, які є еквівалентними таким документам, що видаються в Україні, а саме:
- доктора з галузі наук, кандидата наук, що відповідають кваліфікації доктора філософії;
- доктора габілітованого, що відповідає кваліфікації доктора наук.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИМОГИ ДО ЗДОБУВАЧІВ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 186 Закону

1. Ступінь доктора [PhD] присуджується особі, яка:

1) має ступінь магістра, магістра інженера або еквівалентний ступінь або має диплом, про який ідеться в ст. 326 част. 2 п. 2 або ст. 327 част. 2, що дає право претендувати на присудження докторського ступеня у країні, у системі вищої освіти якої функціонує ЗВО, що видав цей диплом;

2) здобула результати навчання, що відповідають кваліфікації на рівні 8 Польської рамки кваліфікації, при цьому

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– **Постанова Кабінету Міністрів України «Про присудження ступеня доктора філософії» від 06.03.2019 р. № 167 (зі змінами)**

Загальні питання

3. Ступінь доктора філософії присуджується радою в результаті успішного виконання здобувачем відповідної освітньо-наукової програми та за результатами публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Здобуття ступеня доктора філософії передбачає набуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Ступінь доктора філософії здобувається на основі ступеня магістра (спеціаліста). Ступінь доктора

результати навчання у сфері володіння сучасною іноземною мовою підтверджено сертифікатом або дипломом про вищу освіту, який підтверджує володіння цією мовою щонайменше на рівні B2;

- 3) має науковий доробок, що становить принаймні:
 - a) 1 наукову статтю, опубліковану в науковому журналі або в рецензованих матеріалах міжнародної конференції, які у рік публікації статті в своєму остаточному вигляді були включені до переліку, складеному відповідно до положень, ухвалених на підставі ст. 267 част. 2, п. 2, літ. b, або
 - b) 1 наукову монографію, опубліковану видавництвом, яке в року опублікування монографії в остаточному вигляді було включено до переліку, складеного відповідно до положень, ухвалених на підставі ст. 267 част. 2 п. 2, літ. a, або розділ у такій монографії, або
 - c) мистецький витвір, що має велике значення;
 - 4) представила та захистила дисертацію на здобуття ступеня доктора;
 - 5) відповідає іншим вимогам, визначеним установою, яка присуджує науковий ступінь.
2. У виняткових випадках, обґрунтованих найвищою якістю наукових досягнень, докторський ступінь може бути присуджений особі, яка не відповідає вимогам, визначеним у част. 1 п. 1, здобула освіту на першому рівні або є студентом, який закінчив третій рік єдиної програми магістерської підготовки.
 3. Особа, про яку ідеться в част. 2, після присудження ступеня доктора, одночасно здобуває вищу освіту, про яку ідеться в ст. 77 част. 1 п.

філософії з галузі знань та/або спеціальності медичного та ветеринарного спрямування присуджується здобувачу, який має відповідно вищу медичну або ветеринарну освіту, що відповідає другому (магістерському) рівню вищої освіти.

Вимоги до рівня наукової кваліфікації здобувача

9. Здобувач повинен підготувати дисертацію, опублікувати основні наукові результати у наукових публікаціях, набути теоретичні знання, уміння, навички та відповідні компетентності.
 10. Дисертація подається у вигляді спеціально підготовленої кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису, виконується здобувачем особисто, повинна містити наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та/або експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для певної галузі знань та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень, а також свідчити про особистий внесок здобувача в науку та характеризуватися єдністю змісту.
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від від 12.01.2022 р. № 44**
- ...
5. Здобувач повинен набути теоретичні знання, уміння, навички та компетентності, визначені стандартом вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за відповідною спеціальністю, провести власне наукове дослідження, оформлене у вигляді дисертації, та опублікувати основні його наукові результати.
- У разі відсутності відповідного стандарту вищої освіти вимоги до рівня знань, умінь і навичок визначаються відповідно до восьмого рівня Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (Офіційний вісник України, 2011 р., № 101, ст. 3700; 2020 р., № 54, ст. 1670).
6. Дисертація повинна містити нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для певної галузі знань. Дисертація виконується державною або англійською мовою. Вимоги щодо оформлення дисертації встановлюються МОН. Максимальний та/або мінімальний обсяг основного тексту дисертації встановлюється освітньо-науковою програмою закладу відповідно до специфіки відповідної галузі знань та/або спеціальності.
 7. Дисертація подається до захисту у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРОЦЕДУРИ

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

- До 2016 р. – Спеціалізована вчена рада з присудження наукового ступеня доктора наук
- Після 2016 р. – Разова спеціалізована вчена рада

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПУБЛІКУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЙ

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– **Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від від 12.01.2022 р. № 44**

8. Наукові результати дисертації повинні бути висвітлені не менше ніж у трьох наукових публікаціях здобувача, до яких зараховуються:

- 1) статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України. Якщо число співавторів у такій статті (разом із здобувачем) становить більше двох осіб, така стаття прирівнюється до 0,5 публікації (крім публікацій, визначених підпунктом 2 цього пункту);
- 2) статті у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus (крім видань держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором);
- 3) не більше одного патенту на винахід, що пройшов кваліфікаційну експертизу та безпосередньо стосується наукових результатів дисертації, що прирівнюється до однієї наукової публікації;
- 4) одноосібні монографії, що рекомендовані до друку вченими радами закладів та пройшли рецензування, крім одноосібних монографій, виданих у державі, визнаній Верховною Радою України державою-агресором. До одноосібних монографій прирівнюються одноосібні розділи у колективних монографіях за тих же умов.

Стаття у виданні, віднесеному до першого - третього кuartилів (Q1-Q3) відповідно до класифікації SCImago Journal and Country Rank або Journal Citation Reports, чи одноосібна монографія, що відповідає зазначеним вимогам, прирівнюється до двох наукових публікацій.

Належність наукового видання до першого - третього кuartилів (Q1-Q3) відповідно до класифікації SCImago Journal and Country Rank або Journal Citation Reports визначається згідно з рейтингом у році, в якому опублікована відповідна публікація здобувача або у разі, коли рейтинг за відповідний рік не опублікований на дату утворення разової ради, згідно з останнім опублікованим рейтингом.

9. Статті зараховуються за темою дисертації за умови обґрунтування отриманих наукових результатів відповідно до мети статті (поставленого завдання) та висновків, а також опублікування не більше ніж

однієї статті в одному випуску (номері) наукового видання.

Статті, опубліковані після набрання чинності цим Порядком, зраховуються за темою дисертації лише за наявності у них активного ідентифікатора DOI (Digital Object Identifier), крім публікацій, що містять інформацію, віднесenu до державної таємниці, або інформацію для службового користування.

Не вважається самоплагіатом використання здобувачем своїх наукових праць у тексті дисертації без посилання на ці праці, якщо вони попередньо опубліковані з метою висвітлення в них основних наукових результатів дисертації та вказані здобувачем в анотації дисертації.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДИСЕРТАЦІЯ НА ЗДОБУТТЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ [PHD]

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 187 Закону

1. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора [філософії] засвідчує загальні теоретичні знання претендента за дисципліною або в дисциплінах, а також уміння самостійно проводити наукову чи мистецьку діяльність.
2. Предметом дисертації є оригінальне вирішення наукової проблеми, оригінальне розв'язання у сфері впровадження результатів своїх досліджень, у сфері економіки чи соціальної сфері, або оригінальний мистецький витвір.
3. Дисертаційною роботою може бути письмова праця, у тому числі наукова монографія, сукупність опублікованих наукових статей, пов'язаних між собою тематично, проектна, конструкторська, технологічна, мистецька, практична робота, а також самостійна та відокремлена частина колективної праці.
4. До дисертаційної роботи додається анотація англійською мовою, а до дисертації, підготовленої іноземною мовою, - анотація польською мовою. Якщо дисертаційна робота не є письмовою працею, додається резюме

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– **Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від від 12.01.2022 р. № 44**

10. Після завершення навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою здобувач:
 - 1) отримує академічну довідку про виконання освітньо-наукової програми, оформлену за формою, затвердженою МОН, і висновок наукового керівника (керівників);
 - 2) звертається до структурного підрозділу закладу, що реалізує відповідну освітньо-наукову програму та/або здійснює підготовку здобувача, з письмовою заявою щодо отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. До заяви додаються дисертація в друкованому та електронному вигляді, наукові публікації (або їх копії), в яких висвітлено наукові результати дисертації, академічна довідка про виконання освітньо-наукової програми та висновок наукового керівника (керівників).
 11. З метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації проводиться публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні структурного підрозділу закладу, що реалізує відповідну освітньо-наукову програму та/або здійснює підготовку здобувача. Результати обговорення та проведення презентації відображаються у висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, який підписується головою закладу на засіданні структурного підрозділу закладу.
- У разі отримання негативного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації за здобувачем зберігається право на повторне звернення до структурного підрозділу закладу з письмовою заявою щодо отримання такого висновку після доопрацювання дисертації або на поновлення в закладі для завершення виконання відповідної освітньо-наукової програми, якщо здобувач достроково відрхований з аспірантури за власною заявою.
12. Здобувач за наявності поважних причин (за станом здоров'я, сімейними обставинами тощо)

польською та англійською мовами.

Ст. 188 Закону

1. Установа, яка присуджує науковий ступінь доктора, не пізніше, ніж за 30 днів до дати захисту, оприлюднює у Бюлетені публічної інформації на своїй веб-сторінці дисертацію, яка становить письмову працю, а також її анотацію або опис дисертації, яка не письмовою працею, разом з рецензіями.
2. У випадку дисертаційної роботи, предмет якої містить секретну інформацію, що охороняється законом, у відкритому доступі оприлюднюються тільки рецензії, що не містять секретної інформації.
3. Документи, про які мова у част. 1, негайно після того, як вони будуть оприлюднені, розміщуються в системі, визначеній у ст. 342 част. 1.
4. Якщо дисертаційна робота є письмовою працею, установа перед захистом піддає цю роботу перевірці у Єдиній антиплагіатній системі, про яку ідеться у ст. 351 част. 1.

за письмовою заявою має право на отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації та проведення захисту дисертації в разовій раді протягом двох років після відрахування з аспірантури.

– Постанова Кабінету Міністрів України «Про присудження ступеня доктора філософії» від 06.03.2019 р. № 167 (зі змінами)

16. Здобувач подає до ради такі документи, перелік яких є вичерпним:

- 1) заяву щодо проведення його атестації;
- 2) копію першої сторінки паспорта громадянина України або паспортного документа іноземця;
- 3) копію диплома магістра (спеціаліста). У разі коли документ про вищу освіту видано іноземним закладом вищої освіти, додатково подається копія документа про визнання іноземного документа про вищу освіту;
- 4) копію свідоцтва про зміну імені (у разі потреби);
- 5) витяг з наказу про зарахування до аспірантури (прикріплення до закладу вищої освіти (наукової установи), засвідчений в установленому порядку;
- 6) академічну довідку про виконання відповідної освітньо-наукової програми;
- 7) висновок наукового керівника (керівників) або відповідного структурного підрозділу у двох примірниках;
- 8) висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації у двох примірниках;
- 9) дисертацію в друкованому (три примірники) та електронному вигляді;
- 10) копії наукових публікацій, захищених за темою дисертації, на яких повинні бути зазначені вихідні дані відповідних видань. Копії зазначених публікацій засвідчуються в установленому порядку.

Оригінали документів, що подаються до ради відповідно до підпунктів 2-4 цього пункту, надаються раді і після прийняття заяви повертаються здобувачеві. Копії зазначених документів засвідчуються в установленому порядку.

Працівник відповідного структурного підрозділу закладу вищої освіти (наукової установи), який забезпечує діяльність рад, або працівник закладу вищої освіти (наукової установи), на якого покладені такі повноваження, перевіряє наявність документів відповідно до цього пункту та їх оформлення.

У разі оформлення документів іноземця або особи без громадянства повне ім'я та прізвище наводяться в тому порядку, в якому вони записані в паспортному документі іноземця.

Голова ради приймає документи до розгляду, наносить на заяву здобувача відповідну резолюцію, проставляє дату їх прийняття та свій підпис.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

ПОЧАТОК ПРОЦЕДУРИ ПРИСУДЖЕННЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 189 Закону

Процедура у справі присудження ступеня розпочинається за поданням особи, яка відповідає вимогам, зазначеним у ст. 186 част. 1 пп. 1-3 або част. 2. До заяви додається дисертаційна робота разом з позитивним відгуком наукового керівника або керівників.

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– **Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від від 12.01.2022 р. № 44**

13. За умови отримання позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач має право звернутися до вченої ради закладу, в якому він виконав освітньо-наукову програму, з письмовою заявою про утворення разової ради.

У заяві здобувач засвідчує, що дисертація виконана ним самостійно з дотриманням академічної доброчесності, підтверджує, що подано до захисту остаточний текст дисертації, та зазначає мову захисту дисертації (державна або за бажанням здобувача англійська мова).

До заяви додаються:

- дисертація в друкованому та електронному вигляді;
- наукові публікації (або їх копії), в яких висвітлено наукові результати дисертації;
- академічна довідка про виконання освітньо-наукової програми;
- висновок наукового керівника (керівників);
- висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК ТА РЕЦЕНЗЕНТИ [ОПОНЕНТИ]

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 190 Закону

1. Наукове керівництво підготовкою дисертаційної роботи здійснюється науковим керівником або керівниками, або науковим керівником і допоміжним науковим керівником.

2. У процедурі в справі присудження наукового ступеня доктора філософії призначаються 3 рецензенти, які не є працівниками установи, яка присуджує науковий ступінь доктора філософії, а також закладу вищої освіти, інституту ПАН, науково-дослідного інституту,

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– **Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від від 12.01.2022 р. № 44**

14. Вчена рада не пізніше двох місяців з дня отримання заяви здобувача утворює разову раду у складі п'яти осіб - голови разової ради, двох рецензентів та двох офіційних опонентів, про що видається наказ закладу.

Компетентність членів разової ради за тематикою дослідження здобувача визначається наявністю не менше трьох наукових публікацій за тематикою дослідження здобувача за умови їх опублікування протягом останніх п'яти років до дня утворення разової ради та після присудження вченому ступеня доктора філософії (кандидата наук), до яких зараховуються:

одноосібні монографії, що рекомендовані до друку вченими радами закладів та пройшли рецензування, крім одноосібних монографій, виданих у державі, визнаній Верховною Радою України державою-

- міжнародного інституту, Центру Лукасевич або інституту Мережі Лукасевич, якщо їхнім працівником є особа, що претендує на отримання ступеня доктора філософії.
3. Рецензенти готують рецензії дисертації протягом 2 місяців від моменту її отримання.
 4. Науковим керівником і рецензентом може бути особа, яка має ступінь доктора габілітованого або вчене звання професора, а допоміжним керівником – особа зі ступенем доктора філософії.
 5. Науковим керівником і рецензентом може бути особа, яка не відповідає умовам, викладеним у част. 4, яка є працівником іноземного університету чи наукової установи, якщо орган, про який мова у ст. 178 част. 1, вважає, що ця особа має значні досягнення в сфері наукової проблематики, якої стосується дисертаційна робота.
 6. Науковим керівником не може бути особа, яка протягом останніх 5 років:
 - 1) була науковим керівником чотирьох аспірантів, які були відраховані через негативні результати проміжного оцінювання або
 - 2) здійснювала наукове керівництво дисертаційною роботою щонайменше двох осіб, що претендували на присудження наукового ступеня доктора філософії та не отримали позитивних рецензій, про які мова у ст. 191 част. 1.

Ст. 183 Закону

Академічний працівник та науковий співробітник не можуть без поважної причини відмовитися від виконання функції наукового керівника, допоміжного наукового керівника, рецензента у процедурі присудження ступеня доктора філософії, доктора габілітованого або

агресором. До одноосібних монографій прирівнюються одноосібні розділи у колективних монографіях за тих же умов (для іноземних видань - згідно з вимогами до наукових видань відповідної держави); наукові статті, опубліковані у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України;

наукові статті, опубліковані у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, крім видань держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором.

Одноосібна монографія загальним обсягом не менше п'яти авторських аркушів або наукова публікація у періодичному науковому виданні, віднесеному до першого - третього квартилів (Q1-Q3) відповідно до класифікації SCImago Journal and Country Rank або Journal Citation Reports, прирівнюється до двох наукових публікацій.

Належність наукового видання до першого - третього квартилів (Q1-Q3) відповідно до класифікації SCImago Journal and Country Rank або Journal Citation Reports визначається згідно з рейтингом у році, в якому опублікована відповідна публікація члена разової ради або у разі, коли рейтинг за відповідний рік не опублікований на дату утворення разової ради, згідно з останнім опублікованим рейтингом.

15. Структурний підрозділ, на засіданні якого здійснювалася публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації, подає вченій раді закладу пропозиції щодо кандидатур до складу разової ради. У разі відсутності у закладі можливості призначити двох рецензентів з урахуванням вимог цього Порядку разова рада утворюється у складі голови ради, одного рецензента та трьох офіційних опонентів. Офіційні опоненти не можуть працювати в одному і тому ж закладі та включаються до складу разової ради за їх письмовою згодою.

16. Особа не може входити до складу разової ради у разі, коли вона:

- 1) є науковим керівником здобувача;
- 2) є керівником закладу, в якому утворюється разова рада;
- 3) є співавтором наукових публікацій здобувача;
- 4) має реальний чи потенційний конфлікт інтересів щодо здобувача (зокрема, є його близькою особою) та/або його наукового керівника;
- 5) притягувалася до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності, зокрема щодо позбавлення права участі у роботі спеціалізованих вчених рад відповідно до Законів України “Про вищу освіту”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”;
- 6) працює (працювала) на керівних посадах у закладах, установах, організаціях, що незаконно провадять (провадили) свою діяльність на тимчасово окупованих територіях України;
- 7) не володіє мовою захисту дисертації в обсязі, достатньому для кваліфікованого проведення атестації здобувача;
- 8) отримала диплом доктора філософії (кандидата наук) менше ніж за три роки до дати утворення разової ради.

Одна особа протягом календарного року може брати участь як член разової ради не більш як у восьми

вченого звання професора, а також рецензента, про якого мова у ст. 238 част. 2.

Ст. 184 Закону

1. Науковому керівникові, допоміжному науковому керівникові та рецензентові в процедурі надання наукового ступеня доктора філософії, доктора габілітованого або вченого звання професора, а також членові габілітаційної комісії, призначається одноразова оплата.
2. Оплата роботи наукового керівника становить 83%, а допоміжного наукового керівника – 50% базового окладу професора. Оплата виплачується після завершення процедури присудження ступеня доктора, у результаті якої ступінь було присуджено.
3. Оплата для рецензента складає, в процедурі присудження:
 - 1) наукового ступеня доктора - 27%;
 - 2) наукового ступеня доктора габілітованого - 33%,
 - 3) звання професора - 40%- базового окладу професора.
4. Оплата праці члена габілітаційної комісії становить 17% базового окладу професора, а у випадку, коли він виконує функції голови або секретаря - 33% базового окладу професора. Оплата праці здійснюється після завершення процедури присудження ступеня.

захистах дисертацій.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОПУСК ДО ЗАХИСТУ ДИСЕРТАЦІЇ РНД

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 191 Закону

1. До захисту докторської дисертації допускається особа, яка отримала позитивні

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від від 12.01.2022 р. № 44

рецензії від щонайменше двох рецензентів, які відповідають вимогам, визначеним у ст. 186 част. 1 п. 5.

1а. Захист дисертації може проводитися поза місцезнаходженням установи, яка присуджує науковий ступінь, з використанням засобів електронного зв'язку із забезпеченням, зокрема:

- 1) трансляції захисту в режимі реального часу у присутності його учасниками,
- 2) багатостороннього спілкування в режимі реального часу, коли учасники захисту можуть виступати під час процедури

- з дотриманням необхідних правил безпеки

2. Рішення про відмову допуску до захисту може бути оскаржене у порядку звернення до Ради наукової досконалості.

17. Рішення про утворення разової ради приймає вчена рада закладу. Заклад на підставі рішення вченої ради видає наказ про утворення разової ради.

18. Протягом п'яти робочих днів з дати видання наказу про утворення разової ради заклад:

- 1) оприлюднює з урахуванням вимог законодавства з питань державної таємниці та службової інформації на своєму офіційному веб-сайті електронну копію дисертації у форматі PDF/A з текстовим шаром з накладенням електронного підпису здобувача, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису (з використанням кваліфікованої електронної позначки часу), та інформацію про склад разової ради, посилання на веб-сайт, де здійснюватиметься трансляція захисту дисертації;
- 2) вносить інформацію про утворення разової ради до інформаційної системи;
- 3) передає друкований примірник дисертації, підписаний здобувачем, до бібліотеки закладу;
- 4) подає електронний примірник дисертації до державної наукової установи "Український інститут науково-технічної експертизи та інформації", а також до локального репозитарію закладу.

19. Інформація про утворення разової ради вважається оприлюдненою з дня її внесення до інформаційної системи.

Будь-яка особа, яка є суб'єктом наукової і науково-технічної діяльності, може подати МОН повідомлення щодо невідповідності складу разової ради вимогам законодавства протягом 15 днів з дня оприлюднення Національним агентством інформації про утворення разової ради (внесення змін до складу разової ради). МОН проводить перевірку відповідності складу разової ради вимогам пунктів 14-16 цього Порядку та розглядає повідомлення щодо невідповідності складу разової ради (у разі надходження) протягом місяця з дня оприлюднення Національним агентством інформації про утворення разової ради (внесення змін до складу разової ради).

У разі виявлення порушень МОН зупиняє роботу разової ради шляхом внесення відповідної інформації до інформаційної системи із зазначенням підстав для усунення виявлених порушень.

20. З метою усунення виявлених порушень, а також у разі неможливості виконання членом (членами) разової ради своїх обов'язків заклад видає наказ про внесення змін до складу разової ради, інформацію про що вносить до інформаційної системи.

21. Інформація про зміни у складі разової ради оприлюднюється в інформаційній системі.

22. За результатами вивчення дисертації та наукових публікацій здобувача, захищених за темою дисертації, протягом 45 календарних днів з дня оприлюднення інформації про утворення разової ради кожен рецензент подає разовій раді рецензію, а кожен офіційний опонент - відгук, в яких зазначають результати власної оцінки наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача, зокрема новизни представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, їх наукової обґрунтованості, рівня виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Рецензенти і офіційні опоненти забезпечують об'єктивність підготовлених ними рецензій і відгуків, засвідчують їх власними підписами та відбитками печаток закладів за основним місцем роботи.

У разі коли рецензія (відгук) не відповідає встановленим вимогам, голова разової ради визначає строк для її (його) доопрацювання.

У разі неподання рецензії (відгуку) у встановлений строк або подання з порушенням встановленого строку голова разової ради ініціює перед вченою радою закладу питання про заміну відповідного члена ради.

23. Заклад забезпечує створення необхідних умов для проведення разовою радою перевірки дотримання здобувачем академічної доброчесності.

У разі виявлення членами ради академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації у дисертації та/або наукових публікаціях здобувача рецензент (офіційний опонент) зазначає про це у своїй рецензії (відгуку).

24. Протягом трьох робочих днів з дня надходження до разової ради останньої рецензії (відгуку):

- разова рада призначає дату, час і місце проведення публічного захисту дисертації. Дата проведення публічного захисту дисертації призначається не раніше ніж через два тижні та не пізніше ніж через чотири тижні з дня надходження до разової ради останньої рецензії (відгуку). Інформація про дату, час і місце проведення публічного захисту дисертації здобувача оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу та вноситься до інформаційної системи;
- електронні копії рецензій (відгуків) у форматі PDF/A з текстовим шаром з накладенням електронного підпису рецензента (офіційного опонента), що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису (з використанням кваліфікованої електронної позначки часу), оприлюднюються на офіційному веб-сайті закладу з урахуванням вимог законодавства з питань державної таємниці та службової інформації, а їх копії на вимогу здобувача надаються йому для ознайомлення.

25. Публічний захист дисертації проводиться на засіданні разової ради, яке вважається правоможним за умови участі в ньому повного складу разової ради.

Члени разової ради та/або здобувач можуть брати участь у засіданні разової ради за допомогою засобів відеозв'язку в режимі реального часу. Заклад забезпечує можливість використання засобів відеозв'язку, зокрема особами з інвалідністю.

У разі відсутності кворуму для проведення засідання разова рада приймає рішення про перенесення дати проведення захисту дисертації, призначаючи іншу дату не раніше ніж через два тижні та не пізніше ніж чотири тижні від попередньої дати.

Протягом трьох робочих днів з дня прийняття рішення про зміну дати проведення захисту дисертації інформація про дату, час і місце проведення захисту дисертації оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу та вноситься до інформаційної системи.

26. Заклад забезпечує трансляцію захисту дисертації в режимі реального часу на своєму офіційному веб-сайті, а також відеозапис трансляції захисту дисертації з урахуванням вимог законодавства з питань державної таємниці та службової інформації.

Якість і тривалість відеозапису трансляції захисту дисертації повинна бути достатньою для того, щоб повністю (без перерв) відтворити процедуру захисту дисертації, в тому числі з виступами здобувача та членів разової ради, наукової дискусії, а також голосування кожного з членів ради.

27. Засідання разової ради для проведення публічного захисту дисертації проводиться за процедурою, визначеною закладом.

Під час атестації здобувача члени разової ради повинні оцінити науковий рівень його дисертації та наукових публікацій з урахуванням дотримання ним академічної доброчесності, а також встановити

рівень набуття здобувачем теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей.

Захист дисертації повинен мати характер відкритої наукової дискусії, в якій зобов'язані взяти участь здобувач, голова та усі члени разової ради.

У разі надходження до закладу звернень інших осіб з оцінкою дисертації разова рада озвучує їх під час публічного захисту дисертації та з урахуванням результатів їх розгляду приймає відповідне рішення. Такі звернення беруться до розгляду у разі їх надходження не пізніше ніж за три робочих дні до дня захисту дисертації.

28. Кожен член разової ради відкрито висловлює свою позицію за присудження або за відмову у присудженні ступеня доктора філософії.

Рада приймає рішення шляхом відкритого голосування:

про присудження ступеня доктора філософії, якщо його підтримали не менше ніж чотири члени разової ради;

про відмову у присудженні ступеня доктора філософії, якщо його підтримали два чи більше членів разової ради.

29. За результатами голосування оформлюється рішення разової ради про присудження (відмову у присудженні) ступеня доктора філософії за формою, затвердженою МОН. У рішенні, яке підписується головою разової ради та скріплюється відбитком печатки закладу, обов'язково зазначаються результати голосування членів разової ради.

Член разової ради має право викласти письмово окрему думку, в якій зазначити зауваження щодо дисертації, зокрема щодо дотримання здобувачем академічної доброчесності та/або щодо процедури захисту дисертації. Окрема думка додається до рішення разової ради про присудження (відмову у присудженні) ступеня доктора філософії і є його невід'ємною частиною.

Невід'ємною частиною рішення є також відеозапис трансляції захисту дисертації, на який накладається електронна печатка закладу, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронної печатки.

30. Здобувач має право до початку голосування щодо присудження ступеня доктора філософії за письмовою заявою на ім'я голови разової ради зняти дисертацію із захисту, крім випадків виявлення разовою радою порушення академічної доброчесності в дисертації та/або наукових публікаціях, в яких висвітлені основні наукові результати дисертації. Здобувач може скористатися таким правом лише один раз.

Якщо разова рада виявила факти академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації у дисертації та/або наукових публікаціях, в яких висвітлені основні наукові результати дисертації, заява про зняття дисертації із захисту не приймається. У такому разі разова рада приймає рішення про відмову у присудженні ступеня доктора філософії без права повторного подання дисертації до захисту.

31. Після прийняття разовою радою рішення про присудження (відмову у присудженні) ступеня доктора філософії заклад:

- 1) протягом трьох робочих днів оприлюднює рішення разової ради про присудження (відмову у присудженні) ступеня доктора філософії та відеозапис трансляції захисту дисертації на своєму офіційному веб-сайті з урахуванням вимог законодавства з питань державної таємниці та службової

інформації. Якщо заклад на своєму офіційному веб-сайті не може оприлюднити відеозапис трансляції захисту дисертації, він оприлюднює відеозапис трансляції захисту дисертації на іншому веб-сайті з можливістю вільного перегляду та обов'язковим оприлюдненням посилання на своєму офіційному веб-сайті;

- 2) протягом п'яти робочих днів подає інформацію про результати захисту дисертації до інформаційної системи.

У разі зняття дисертації із захисту заклад протягом трьох робочих днів з дати захисту дисертації оприлюднює інформацію про це на своєму офіційному веб-сайті, а також подає її до інформаційної системи.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

УТОЧНЕННЯ ПОРЯДКУ ПРИСУДЖЕННЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 192 Закону

1. Заходи за процедурою присудження наукового ступеня доктора може здійснювати комісія, призначена органом, про який мова у ст. 178 част. 1.
2. Сенат або наукова рада визначають порядок присудження наукового ступеня доктора, зокрема:
 - 1) спосіб призначення та зміни наукового керівника, керівників або допоміжного керівника;
 - 2) правила встановлення розміру оплати за процедуру присудження наукового ступеня доктора за екстерністичною процедурою та звільнення від цієї оплати;
 - 3) порядок подання дисертації до захисту;
 - 4) порядок призначення та обсяг завдань комісії, про яку ідеться в част.1;
 - 5) спосіб призначення рецензентів;
 - 6) метод перевірки результатів навчання для кваліфікації на рівні 8 Польської рамки кваліфікацій у випадку осіб, які претендують на присудження докторського

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– **Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від від 12.01.2022 р. № 44**

32. У разі зняття здобувачем дисертації із захисту або відмови разової ради у присудженні ступеня доктора філософії здобувач має право за умови доопрацювання подати дисертацію повторно до захисту не раніше ніж через рік, крім випадку, передбаченого абзацом другим пункту 30 цього Порядку.

Повторний захист дисертації після її доопрацювання можливий за умови отримання здобувачем повторно висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

33. На підставі рішення разової ради про присудження ступеня доктора філософії заклад не раніше ніж через 15 та не пізніше ніж через 30 календарних днів з дня захисту дисертації видає наказ про видачу здобувачеві диплома доктора філософії та додатка до нього європейського зразка.

Якщо протягом 15 календарних днів з дня захисту дисертації закладом було виявлено порушення встановленої цим Порядком процедури захисту дисертації або до закладу надійшло повідомлення про таке порушення, наказ закладу про видачу здобувачеві диплома доктора філософії видається у разі прийняття вченою радою рішення про залишення рішення разової ради в силі.

Рішення разової ради про присудження ступеня доктора філософії набирає чинності з дати набрання чинності наказом закладу про видачу диплома доктора філософії.

Диплом доктора філософії оформляється за формою, затвердженою МОН, та видається здобувачеві у порядку, встановленому закладом.

Здобувачеві, підготовка якого здійснювалася відповідно до договору між вітчизняним та іноземним закладами та якому присуджено ступінь доктора філософії згідно із цим Порядком, диплом доктора філософії може бути виданий також іноземним закладом відповідно до законодавства держави місцезнаходження такого закладу.

- ступеня екстерном;
- 7) спосіб перевірки виконання вимоги, зазначеної в ст. 186 част. 1 п. 3, літ. а та б, у випадку публікацій у співавторстві.
3. Сенат або наукова рада можуть визначати вимоги, про які йдеться у ст. 186 част. 1 п. 5, або додаткові умови допущення до захисту.

34. Протягом десяти робочих днів з дня видачі диплома доктора філософії заклад додає копію рішення разової ради про присудження ступеня доктора філософії, засвідчену головою разової ради, до примірника дисертації, що зберігається у бібліотеці закладу.

Положення цього пункту застосовуються з урахуванням вимог законодавства з питань державної таємниці та службової інформації.

35. Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, рецензії, відгуки, рішення разової ради про присудження ступеня доктора філософії та відеозапис трансляції захисту дисертації додається до особової справи здобувача, яка зберігається відповідно до законодавства.

Відеозапис трансляції захисту дисертації, оприлюднений закладом, повинен бути доступним для вільного перегляду не менше ніж шість місяців з дати набрання чинності рішенням разової ради про присудження ступеня доктора філософії.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ ПРО ВІДМОВУ В ПРИСУДЖЕННІ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 193 Закону

1. Рішення про відмову у присудженні докторського ступеня може бути оскаржене до Ради наукової досконалості.
2. Термін подання апеляції – 30 днів з дати видачі рішення.
3. Орган, про який мова у ст. 178 част.1, подає апеляцію до Ради наукової досконалості разом зі своїм відгуком та матеріалами справи протягом 3 місяців з дня подання апеляції.
4. Після розгляду апеляції протягом терміну не довше, ніж 6 місяців, Рада наукової досконалості підтримує чинність оскаржуваного рішення або відхиляє його та передає справу до повторного розгляду до органу, про який мова у ст. 178 част. 1, того ж або іншої установи, яка присуджує науковий ступінь.
5. У разі недопуску дисертаційної роботи до

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– Постанова Кабінету Міністрів України «Про присудження ступеня доктора філософії» від 06.03.2019 р. № 167 (зі змінами)

39. На рішення ради про відмову у присудженні ступеня доктора філософії здобувач може подати протягом двох місяців з дня захисту дисертації апеляцію до закладу вищої освіти (наукової установи), в якому утворена рада, або до МОН.

Розгляд апеляції у закладі вищої освіти (науковій установі), в якому утворена рада, здійснюється у порядку, встановленому таким закладом вищої освіти (науковою установою).

40. На рішення МОН про скасування рішення ради про присудження ступеня доктора філософії здобувач може подати апеляцію до МОН не пізніше ніж через два місяці з дня його прийняття.

41. У разі надходження апеляції МОН утворює апеляційну комісію із залученням фахівців за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача. Головою апеляційної комісії призначається, як правило, член атестаційної колегії МОН.

Апеляційна комісія готує висновок, який підписується усіма членами комісії, для розгляду атестаційною колегією МОН.

У разі коли апеляція не містить аргументів по суті виявлених недоліків, апеляційна комісія не утворюється.

42. Рішення МОН за результатами розгляду апеляції може бути оскаржено у судовому порядку.

43. У разі прийняття рішення суду щодо повторного розгляду дисертації та атестаційної справи здобувача такий розгляд здійснюється МОН із залученням фахівців, які не брали участі у попередній експертизі дисертації.

захисту або рішення про відмову у присудженні докторського ступеня, та сама дисертаційна робота не може бути підставою для повторного подання щодо присудження ступеня доктора філософії.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ТА СКАСУВАННЯ РІШЕННЯ ПРО ПРИСУДЖЕННЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 194 Закону

У випадку виникнення причин відновлення процедури з присудження докторського ступеня або виявлення грубих порушень закону з боку установи, визначених у Кодексі адміністративного судочинства, Рада наукової досконалості виносить рішення про відновлення справи і визначає установу, який буде проводити процедуру з присудження ступеня.

Ст. 195 Закону

У випадку, коли особа, яка претендує на присудження наукового ступеня доктора філософії, привласнила авторство значної частини значного або інших елементів чужого твору або наукового винаходу, установа, яка присуджує науковий ступінь, анулює рішення про присудження наукового ступеня.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФОРМИ ПІДГОТОВКИ ДИСЕРТАЦІЇ

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 197 Закону

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– **Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від від 12.01.2022 р. № 44**

52. У разі скасування рішення разової ради у зв'язку з порушенням встановленої цим Порядком процедури захисту дисертації здобувач має право на подання дисертації за тією ж темою до захисту повторно.

У разі скасування рішення разової ради у зв'язку з виявленням у дисертації та/або наукових публікаціях, в яких висвітлені наукові результати дисертації, фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації дисертація повторно до захисту не подається.

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– **Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої**

Підготовка дисертації відбувається у рамках:

- 1) навчання у докторській школі;
- 2) екстерном (екстерністична процедура)

освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261

2. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється:
 - в аспірантурі (ад'юнктурі) закладу вищої освіти (наукової установи) за очною (денною, вечірньою) або заочною формою навчання;
 - поза аспірантурою (для осіб, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи у відповідному закладі вищої освіти (науковій установі)).
8. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) незалежно від форми навчання становить чотири роки, а підготовки доктора наук у докторантурі - два роки.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДИПЛОМ

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 179 Закону

1. Особа, якій присуджено науковий ступінь доктора [філософії], або ступінь доктора габілітованого, отримує відповідно докторський диплом або габілітаційний диплом, а також копію цього диплома. За поданням цієї особи їй видаються копії диплома англійською, французькою, іспанською, німецькою, російською мовами або на латині.
2. У ситуації, про яку мова в ст. 185, част. 2, особа, якій присуджено ступінь доктора філософії, отримує спільний диплом PhD, який видають установи, які присуджують ступінь доктора філософії, або диплом PhD, виданий однією з установ, вказаною в угоді.

Ст. 180 Закону

1. Дипломи доктора філософії та доктора габілітованого та їх дублікати і копії, які призначені для юридичних дій з іноземними державами, підтверджують за запитом заявника:
 - 1) Директор Національного агентства академічних обмінів – якщо науковий ступінь присуджено ЗВО;
 - 2) Президент Польської академії наук – якщо науковий ступінь присуджено інститутами Польської академії наук та міжнародними інститутами;
 - 3) Міністр, у юрисдикції якого знаходиться науково-дослідний інститут – якщо науковий ступінь присуджено науково-дослідними інститутами.
2. За виконання підтвердження диплому стягується оплата.

Ст. 181 Закону

Міністр, який відповідає за вищу освіту і науку, ухвалює розпорядження, що визначає необхідні елементи диплома доктора філософії та доктора габілітованого, порядок отримання дублікатів та копій дипломів, а також вчинення спростування або зміни персональних даних, зразок посвідчення аспірантів,

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

- **Постанова Кабінету Міністрів України «Про присудження ступеня доктора філософії» від 06.03.2019 р. № 167 (зі змінами)**
- 4. Документом, який засвідчує присудження ступеня доктора філософії, є диплом доктора філософії державного зразка, що видається закладом вищої освіти (науковою установою) після затвердження атестаційною колегією МОН рішення ради.
- **Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44**
- 32.
- ...
- Диплом доктора філософії оформляється за формою, затвердженою МОН, та видається здобувачеві у порядку, встановленому закладом.

спосіб підтвердження його дійсності, порядок аутентифікації документів, визначених у ст. 180 част. 1, призначених для юридичних дій з іноземними державами, розмір та порядок стягування оплати за аутентифікацію документів, а також розмір оплати за видачу дублікату диплома, а також видачу копії диплома, у тому числі іноземною мовою, маючи на увазі необхідність забезпечення повноти інформації, що міститься в дипломах, необхідність підтвердження статусу аспіранта, забезпечення адекватності суми оплати до витрат, а також особливе значення документів, призначених для юридичних дій з іноземними державами.

§ 2 Розпорядження з питань дипломів

Докторський диплом (PhD) містить такі необхідні елементи:

- 1) назва документа: диплом доктора ;
- 2) найменування та місцезнаходження установи, яка присудила ступінь доктора філософії, далі - установа;
- 3) емблема або логотип установи;
- 4) імена та прізвище, а також дата і місце народження здобувача наукового ступеня доктора;
- 5) тема дисертації;
- 6) назва наукового ступеня (доктор наук або доктор мистецтвознавства) та вказання галузі науки та наукової дисципліни або галузі мистецтва та мистецької дисципліни, а у випадку, зазначеному у ст. 177 част. 2 друге речення та ст. 177 част. 6 Закону від 20 липня 2018 р. Про вищу освіту і науку - галузі науки;
- 7) дата присудження наукового ступеня доктора;
- 8) печатка та підпис керівника установи або уповноваженої ним особи;
- 9) офіційна печатка установи, поставлена на папері;
- 10) місце і дата видачі диплома;
- 11) графічний знак, визначений нормативно-правовими актами, виданими на підставі ст. 10 част. 4 Закону від 22 грудня 2015 р. про інтегровану систему кваліфікацій (Вісник законів 2020 р., п. 226) для отримання повної кваліфікації на 8 рівні Польської рамки кваліфікацій.

Здобувачеві, підготовка якого здійснювалася відповідно до договору між вітчизняним та іноземним закладами та якому присуджено ступінь доктора філософії згідно із цим Порядком, диплом доктора філософії може бути виданий також іноземним закладом відповідно до законодавства держави місцезнаходження такого закладу.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТА

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 182 Закону

1. Особа, яка претендує на присудження наукового ступеня доктора філософії або доктора габілітованого або вченого звання

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

- **Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від від 12.01.2022 р. № 44**
53. Видатки, пов'язані з проведенням атестації здобувача, в тому числі з оплатою роботи офіційних

- професора, вносить оплату за проведення процедури у цій справі.
2. Оплата вноситься на рахунок навчального закладу, інституту ПАН, науково-дослідного інституту, міжнародного інституту або Ради наукової досконалості.
 3. Сума оплати не може перевищувати вартість процедури, яка передбачає, зокрема витрати на оплату праці наукового керівника або керівників, допоміжного наукового керівника та рецензентів.
 4. Заклад вищої освіти, інститут ПАН, науково-дослідний інститут, міжнародний інститут не стягує оплату з особи, яка претендує на здобуття наукового ступеня доктора філософії, якщо вона закінчила навчання у докторській школі.
 5. В обґрунтованих випадках, ректор, директор інституту ПАН, директор науково-дослідного інституту або директор міжнародного інституту можуть звільнити від оплати повністю або частково.
 6. У випадку академічного працівника або наукового співробітника витрати кошти, пов'язані з процедурою, бере на себе ЗВО, інститут ПАН, науково-дослідний інститут або міжнародний інститут, у якому працює ця особа.

опонентів, здійснюються закладом, в якому утворена разова рада, за рахунок джерел, з яких здійснюється (здійснювалася) підготовка здобувача або за рахунок коштів закладу. Заклад повинен передбачити в своєму кошторисі видатки, пов'язані з проведенням атестації здобувача, в тому числі протягом шести місяців після відрахування його з аспірантури або завершення строку його прикріплення.

У разі звернення здобувача до закладу щодо отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації та/або проведення захисту дисертації через шість місяців після відрахування з аспірантури або завершення строку прикріплення (з урахуванням пункту 12 цього Порядку) чи повторного подання дисертації до захисту та проходження атестації видатки, пов'язані з проведенням атестації здобувача, здійснюються ним за рахунок власних коштів або коштів фізичних, юридичних осіб.

54. Заклад зараховує голові разової ради та рецензентам за виконання їх функцій під час одного захисту дисертації не менше 32 годин у межах норм часу наукової роботи, встановлених закладом для науково-педагогічних працівників (у межах основного навантаження - для наукових працівників).

Заклад, в якому утворена разова рада, оплачує роботу офіційних опонентів за виконання функцій, пов'язаних з атестацією здобувача, під час одного захисту дисертації відповідно до норм погодинної оплати праці осіб, які мають науковий ступінь доктора наук, доктора філософії (кандидата наук) та проводять навчальні заняття з аспірантами, передбачених постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2002 р. № 1298 “Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери” (Офіційний вісник України, 2002 р., № 36, ст. 1699), з розрахунку 12 годин, з 1 січня 2023 р. - 24 години, з 1 січня 2024 р. - 32 години. Якщо кошторис закладу не передбачає видатків, пов'язаних з проведенням атестації здобувача, положення цього абзацу не застосовуються.

55. Здобувачу, його науковому керівнику (науковим керівникам) забороняється до, під час та/або після захисту дисертації надавати чи пропонувати надати членам разової ради, керівнику та іншим посадовим особам закладу, в якому утворена разова рада, будь-які матеріальні та/або нематеріальні блага, зокрема кошти чи будь-яке інше майно, оплату послуг з харчування, перевезення, проживання таких осіб.

56. Супровід діяльності разових рад здійснює відділ аспірантури (ад'юнктури) або інший структурний підрозділ чи посадова особа, визначені закладом.

ДОДАТОК 2

Науковий ступінь доктора габілітованого у Польщі та науковий ступінь доктора наук в Україні

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ПРИСУДЖЕННЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ГАБІЛІТОВАНОГО

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

1. Закон про вищу освіту та науку від 20 липня 2018 р. (зі змінами) (Закон)
2. Розпорядження Міністра науки і вищої освіти від 21 вересня 2018 р. Про дипломи доктора, дипломи доктора габілітованого та з питань посвідчення аспіранта (Розпорядження про дипломи)
3. Рішення сенату або вченої ради установи, що присуджує науковий ступінь, про визначення детального порядку присудження наукового ступеня доктора габілітованого, принципів визначення розміру оплати за процедуру присудження наукового ступеня доктора габілітованого та звільнення від цієї оплати, а також порядок призначення членів габілітаційної комісії

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

- Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (26.11.2015 р. № 848-VIII)
- Закон України «Про вищу освіту» (01.07.2014 р. № 1556-VII)
- Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів» від 17.11.2021 р. № 1197 про Порядок присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук
- Наказ Міністерства освіти і науки України Про затвердження Положення про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук» від 13.12.2021 р. № 1359
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про атестаційну колегію Міністерства освіти і науки України» від 24.03.2022 р. № 270, зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 27.04.2022 р. за № 460/37796
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про присудження ступеня доктора філософії» від 06.03.2019 р. № 167 (зі змінами)
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 № 40
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» від 23.09.2019 р. № 1220
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Порядку визнання здобутих в іноземних вищих навчальних закладах наукових ступенів» від 05.08.2016 р. № 952

– Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»

Стаття 28. Наукові ступені і вчені звання

1. Вчені мають право на здобуття відповідно до законодавства наукових ступенів доктора філософії і доктора наук та присвоєння вчених звань старшого дослідника, доцента і професора.

Присудження наукових ступенів та присвоєння вчених звань є державним визнанням рівня кваліфікації вченого. Присудження наукового ступеня доктора філософії, присвоєння вчених звань здійснюється

відповідно до Закону України „Про вищу освіту”. Присудження наукового ступеня доктора наук здійснюється відповідно до цього Закону.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ УСТАНОВИ, ЯКІ ПРИСУДЖУЮТЬ НАУКОВИЙ СТУПІНЬ ДОКТОРА ГАБІЛІТОВАНОГО

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 218 Закону

Право на присудження наукового ступеня доктора габілітованого має заклад вищої освіти, науково-дослідний інститут або міжнародний інститут, з дисципліни, у якій він має наукову категорію А+, А або В+, далі іменується “габілітаційна установа” .

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– **Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»**

Стаття 28⁻¹. Присудження наукового ступеня доктора наук

3. Присудження наукового ступеня доктора наук здійснюється утвореною відповідно до законодавства спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту дисертації (або наукової доповіді - у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях), вимоги до якої затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері наукової і науково-технічної діяльності.

– **Наказ Міністерства освіти і науки України Про затвердження Положення про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук» від 13.12.2021 р. № 1359**

1. Спеціалізована вчена рада з присудження наукового ступеня доктора наук (далі - докторська рада) утворюється МОН у закладі вищої освіти (науковій установі), що проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження, має достатній рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення для підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації з метою проведення публічних захистів дисертації у вигляді підготовленого рукопису або наукові доповіді у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей (далі - докторських дисертацій) осіб, які здобувають науковий ступінь доктора наук.

– **Закон України «Про вищу освіту»**

Стаття 13. Повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки, інших органів, до сфери управління яких належать заклади вищої освіти

15) утворює та організовує роботу атестаційної колегії, яка на принципах прозорості та відкритості затверджує рішення вчених рад закладів вищої освіти та наукових установ про присвоєння науковим і науково-педагогічним працівникам вчених звань старшого дослідника, доцента та професора; розглядає питання та приймає рішення про позбавлення особи вченого звання; оформлює та видає відповідні атестати; розглядає питання, пов'язані з присудженням та позбавленням наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, відповідно до законодавства; розглядає апеляції на рішення атестаційної колегії.

Стаття 32. Принципи діяльності, основні права та обов'язки закладу вищої освіти

б) приймати остаточне рішення щодо визнання, у тому числі встановлення еквівалентності, здобутих в іноземних закладах вищої освіти ступенів бакалавра, магістра, доктора філософії/доктора мистецтва,

доктора наук і вчених звань доцента, професора під час зарахування на навчання та/або на посаду наукового чи науково-педагогічного працівника

Стаття 36. Вчена рада

14) приймає остаточні рішення про визнання іноземних документів про вищу освіту, наукові ступені та вчені звання під час прийняття на роботу педагогічних, наукових, науково-педагогічних та інших працівників, а також під час зарахування вступників на навчання

– **Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про атестаційну колегію Міністерства освіти і науки України» від 24.03.2022 р. № 270, зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 27.04.2022 р. за № 460/37796**

4. Атестаційна колегія відповідно до покладених на неї завдань бере участь у:

1) прийнятті рішень щодо:

- утворення докторських рад у закладах вищої освіти (наукових установах), у тому числі для проведення разових захистів, а також щодо зміни профілю та складу докторських рад;
- проведення повторної, додаткової або контрольної експертизи дисертацій, які розглянуті експертною радою з питань атестації наукових кадрів (далі - експертна рада) з порушенням встановленої процедури або щодо яких до МОН надійшла додаткова інформація, яка не була врахована, або для перевірки висновків, окремих положень, частин або в цілому висновків раніше проведених експертиз шляхом повернення до експертної ради або надсилання до однієї зі докторських рад або призначеним для цього провідним ученим, фахівцям з відповідного наукового напрямку (за згодою);
- утворення апеляційних комісій для розгляду апеляцій на рішення щодо присудження наукових ступенів, присвоєння вчених звань, позбавлення зазначених ступенів, звань або щодо відмови в утворенні апеляційної комісії;

2) затвердженні/скасуванні рішень вчених рад закладів вищої освіти (наукових установ) про присвоєння вчених звань професора, доцента і старшого дослідника науково-педагогічним і науковим працівникам;

3) затвердженні/скасуванні рішень докторських рад про присудження наукового ступеня доктора (кандидата) наук;

4) позбавленні наукових ступенів і вчених звань в установленому законодавством порядку;

5) розгляді питань щодо затвердження переліку наукових спеціальностей та їх паспортів;

6) формуванні переліку наукових фахових видань України (друкованих та електронних).

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

ВИМОГИ ПРИСУДЖЕННЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ГАБІЛІТОВАНОГО

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Стаття 219 Закону

1. Ступінь доктора габілітованого

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»

Стаття 28¹. Присудження наукового ступеня доктора наук

присуджується особі, яка:

- 1) має ступінь доктора філософії;
- 2) має в своєму доробку наукові або мистецькі досягнення, що становлять значний внесок у розвиток певної наукової дисципліни, включаючи щонайменше:
 - а) одну наукову монографію, опубліковану видавництвом, яке в році публікації було включене до переліку, укладеного відповідно до положень, правил, про які йдеться у ст. 267 част. 2 п. 2 літ. а, або
 - б) один цикл тематично пов'язаних між собою наукових статей, опублікованих в наукових журналах або рецензованих матеріалах міжнародних конференцій, які входять до переліку, складеному відповідно до положень, про які йдеться у ст. 267 част. 2 п. 2 літ. б, або
 - в) одне реалізоване оригінальне проектне, конструкторське, технологічне або мистецьке досягнення;
- 3) демонструє значну наукову або мистецьку активність, що проводиться більше ніж одному закладі вищої освіти, науковій установі або закладі культури, зокрема іноземних.
2. Досягнення, про яке йдеться в част. 1 п. 2, може бути частиною колективної роботи, якщо розробка окремого питання є індивідуальним внеском особи, яка претендує на здобуття ступеня доктора габілітованого.
3. Обов'язок публікації не стосується досягнень, предмет яких є секретною інформацією.

1. Доктор наук - це науковий ступінь, що здобувається особою на основі ступеня доктора філософії (кандидата наук) за науковою спеціальністю та передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, що забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані у наукових виданнях.
 5. До захисту наукового ступеня доктора наук допускаються дисертації у вигляді підготовленого рукопису або наукові доповіді у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей, виконані здобувачем наукового ступеня самостійно. Встановлення відповідно до законодавства в поданих до захисту дисертації або наукових публікаціях фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації є підставою для відмови у присудженні наукового ступеня доктора наук.
- **Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів» від 17.11.2021 р. № 1197 про Порядок присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук**
6. Здобувач повинен:
 - мати ступінь доктора філософії (кандидата наук);
 - представити наукові досягнення з узагальненням проведених самостійно оригінальних досліджень з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення;
 - мати опубліковані праці за темою докторської дисертації у фахових вітчизняних і міжнародних рецензованих виданнях.

Здобувач ступеня доктора наук в галузі медичних та ветеринарних наук повинен мати ступінь доктора філософії (кандидата наук) в галузі медичних та ветеринарних наук відповідно та мати відповідно вищу медичну або ветеринарну освіту, що відповідає другому (магістерському) рівню вищої освіти.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

ПОЧАТОК ПРОЦЕДУРИ ПРИСУДЖЕННЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ГАБІЛІТОВАНОГО

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 220 Закону

1. Процедура у справі присудження наукового ступеня доктора габілітованого, ініціюється за поданням до габілітаційної установи за посередництвом Ради наукової досконалості.
2. Подання має включати:
 - 1) опис професійної кар'єри;
 - 2) перелік досягнень, зазначених у ст. 219 част. 1 п. 2;
 - 3) визначення габілітаційної установи, обраної для проведення процедури присудження наукового ступеня доктора габілітованого.

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– **Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів»** від від 17.11.2021 р. № 1197 про **Порядок присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук**

Проведення попередньої експертизи докторської дисертації

10. Після завершення здобувачем, підготовка якого здійснювалася в докторантурі закладу вищої освіти (наукової установи), відповідної наукової програми науковий консультант здобувача протягом місяця готує висновок щодо докторської дисертації, зокрема щодо висновків і рекомендацій, сформульованих у докторській дисертації, їх новизни, повноти викладу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, з оцінкою дотримання здобувачем принципів академічної доброчесності у процесі підготовки докторської дисертації та виконання ним індивідуального плану наукової роботи (далі - висновок наукового консультанта). Науковий консультант забезпечує належне та своєчасне виконання своїх обов'язків.

Якщо науковий консультант відмовляється підготувати висновок, здобувач звертається з письмовою заявою до вченої ради закладу вищої освіти (наукової установи) про надання висновку структурного підрозділу, в якому здійснювалася підготовка здобувача. Вчена рада закладу вищої освіти (наукової установи) доручає відповідному структурному підрозділу розглянути таку заяву. Відповідний структурний підрозділ протягом місяця з дня надходження заяви розглядає подані здобувачем документи щодо завершення його підготовки і проводить засідання, яке вважається правоможним, якщо в ньому взяли участь не менш як дві третини складу відповідного структурного підрозділу. На засіданні відповідного структурного підрозділу заслуховується наукова доповідь здобувача і шляхом відкритого голосування простою більшістю голосів присутніх на засіданні наукових (науково-педагогічних) працівників приймається рішення про надання/відмову в наданні такого висновку. У такому разі висновок підписує керівник відповідного структурного підрозділу. Якщо науковий консультант є керівником структурного підрозділу, в якому здійснювалася підготовка здобувача, висновок структурного підрозділу підписує заступник керівника такого підрозділу або головуючий на засіданні.

Висновок наукового консультанта (структурного підрозділу) (у двох примірниках) видається здобувачеві.

11. Попередня експертиза докторської дисертації проводиться у закладі вищої освіти (науковій установі), в якому (якій) здійснювалася підготовка здобувача, за умови позитивного висновку наукового консультанта (структурного підрозділу).

Для проведення попередньої експертизи здобувач звертається із письмовою заявою на ім'я голови вченої ради закладу вищої освіти (наукової установи), в якому (якій) здійснювалася підготовка здобувача, про проведення попередньої експертизи докторської дисертації та надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації.

Якщо заклад вищої освіти (наукова установа), в якому (якій) здійснювалася підготовка здобувача, не може провести попередню експертизу докторської дисертації здобувача у разі, коли припинено трудові

відносини між закладом вищої освіти (науковою установою) і фахівцями, за наявності яких було відкрито докторантуру, або у разі, коли за результатами попередньої експертизи встановлено, що за одержаними висновками докторська дисертація здобувача відповідає паспорту іншої наукової спеціальності, такий заклад (установа) надсилає звернення до іншого закладу вищої освіти (наукової установи) із проханням розглянути заяву здобувача про проведення попередньої експертизи його докторської дисертації. У такому разі здобувач звертається із письмовою заявою на ім'я голови вченої ради зазначеного закладу вищої освіти (наукової установи) про проведення попередньої експертизи його докторської дисертації та надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення її результатів.

Здобувач, який не проходив підготовку в докторантурі, а самостійно підготував докторську дисертацію, звертається із письмовою заявою на ім'я голови вченої ради закладу вищої освіти (наукової установи), в якому (якій) відкрита докторантура з відповідної наукової спеціальності, про проведення попередньої експертизи його докторської дисертації, надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення її результатів та затвердження теми докторської дисертації. У разі самостійної підготовки докторської дисертації науковий консультант не призначається.

Заява здобувача передається до структурного підрозділу (кафедри, відділу, лабораторії) закладу вищої освіти (наукової установи), в якому (яких) здійснювалася підготовка здобувача (визначеного для проведення попередньої експертизи докторської дисертації), або до структурного підрозділу іншого закладу вищої освіти (наукової установи), визначеного для проведення попередньої експертизи докторської дисертації.

Структурний підрозділ, в якому буде проводитися попередня експертиза докторської дисертації, подає пропозиції вченій раді закладу вищої освіти (наукової установи) щодо призначення трьох рецензентів.

Рецензентом не може бути призначено наукового консультанта та його близьких осіб, близьких осіб здобувача та співавтора будь-якої наукової публікації здобувача.

До структурного підрозділу, в якому буде проводитися попередня експертиза докторської дисертації, здобувач подає висновок наукового консультанта (структурного підрозділу) та/або докторську дисертацію.

Керівник структурного підрозділу закладу вищої освіти (наукової установи), в якому проводиться попередня експертиза докторської дисертації, організовує та проводить на базі такого структурного підрозділу фаховий семінар для апробації докторської дисертації.

Рецензенти, розглянувши докторську дисертацію та наукові публікації, в яких висвітлені основні наукові результати докторської дисертації, а також за результатами фахового семінару готують висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації. У висновку, зокрема, зазначається інформація про відповідність дисертації вимогам, передбаченим пунктами 7 та 9 цього Порядку, кількість наукових публікацій, опублікування результатів докторської дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих із співавторами та зарахованих за темою докторської дисертації. Для здобувачів з галузей науки біологічного, медичного та ветеринарного спрямування висновок повинен містити відомості щодо проведення біоетичної експертизи дисертаційних досліджень.

Рецензенти персонально відповідають за об'єктивність та якість підготовленого ними висновку.

Оплата праці рецензентів здійснюється відповідно до законодавства, що регулює норми оплати праці експертів, які залучаються для проведення державної наукової та науково-технічної експертизи. Якщо підготовка здобувача здійснювалася за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб або здобувач самостійно готував докторську дисертацію, оплата праці рецензентів здійснюється за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб або такого здобувача.

Попередня експертиза докторської дисертації проводиться протягом трьох місяців з дня надходження на ім'я голови вченої ради закладу вищої освіти (наукової установи) письмової заяви здобувача про проведення такої експертизи.

У разі відмови (у письмовій формі) закладу вищої освіти (наукової установи) провести попередню експертизу та підготувати зазначений висновок здобувач має право звернутися до МОН для визначення процедури проведення попередньої експертизи його докторської дисертації.

Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації видається здобувачеві у двох примірниках та є чинним протягом календарного року з моменту його затвердження керівником закладу вищої освіти (наукової установи).

Присудження докторською радою наукового ступеня доктора наук

12. У разі коли висновок наукового консультанта (структурного підрозділу) та/або висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації є позитивним, здобувач подає заяву на ім'я голови докторської ради для проведення захисту докторської дисертації з метою присудження наукового ступеня доктора наук та документи відповідно до встановленого МОН переліку.

13. Докторська рада утворюється МОН з наукової спеціальності (не більше трьох) за галуззю науки, з якої у закладі вищої освіти (науковій установі) відкрито докторантуру в установленому законодавством порядку, у складі 11-19 осіб.

До складу докторської ради вводяться компетентні вчені з відповідної спеціальності, які мають: науковий ступінь доктора наук (крім вченого секретаря докторської ради, який може мати науковий ступінь кандидата наук/ступінь доктора філософії і у цьому разі бере участь у засіданні без права голосу) та проводять наукові дослідження з одержанням наукових, науково-технічних (прикладних) результатів із спеціальності, включеної до профілю докторської ради;

період роботи на посадах наукових і науково-педагогічних працівників не менше п'яти років;

наукові публікації з відповідної спеціальності, визначені МОН.

Голова та члени докторської ради забезпечують високий рівень вимогливості під час розгляду докторської дисертації, проведення її захисту та прийняття докторською радою обґрунтованого рішення. Голова докторської ради персонально відповідає за дотримання нею вимог нормативно-правових актів з питань атестації наукових кадрів вищої кваліфікації, науковий рівень захищеної докторської дисертації.

Порядок утворення, функціонування та діяльності докторської ради визначається положенням про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук (далі - положення про раду), яке затверджує МОН.

У разі відсутності в Україні докторських рад з правом проведення захисту докторських дисертацій

з відповідної наукової спеціальності за рішенням МОН проводиться разовий захист. Склад докторської ради для проведення разового захисту формується відповідно до положення про раду.

Контроль за діяльністю докторських рад здійснює МОН.

14. Вчений секретар приймає заяву здобувача, його докторську дисертацію та перевіряє наявність документів відповідно до встановленого переліку. Голова ради наносить на заяву здобувача відповідну резолюцію, проставляє дату прийняття документів до розгляду та свій підпис.

Докторська рада призначає комісію для попереднього розгляду докторської дисертації, яка перевіряє опублікування наукових результатів докторської дисертації в наукових публікаціях здобувача, визначає повноту викладу в них матеріалів докторської дисертації та зараховує наукові публікації за темою докторської дисертації відповідно до законодавства, проводить попередній розгляд докторської дисертації за процедурою, що регулюється положенням про раду, рекомендує прийняти до захисту докторську дисертацію та подає кандидатури для призначення опонентів не пізніше ніж через три місяці з дати прийняття документів до розгляду.

Забороняється усувати недоліки, виявлені докторською радою у докторській дисертації (рефераті) після прийняття її до захисту.

Керівникам (їх заступникам) закладів вищої освіти (наукових установ) та їх близьким особам не дозволяється захищати докторські дисертації у радах, утворених за місцем основної роботи зазначених осіб. Дія цієї норми поширюється на вчених секретарів, їх близьких осіб та близьких осіб керівників докторських рад, їх заступників.

15. З метою забезпечення незалежності експертизи для захисту докторської дисертації докторською радою призначаються опоненти (за письмовою згодою), які мають:

науковий ступінь доктора наук та проводять наукові дослідження з одержанням наукових, науково-технічних (прикладних) результатів із спеціальності, за якою підготовлена докторська дисертація; період роботи на посадах наукових і науково-педагогічних працівників не менше п'яти років;

наукові публікації з наукового напрямку, за яким підготовлено докторську дисертацію здобувача, визначені МОН.

Для розгляду докторської дисертації призначаються три опоненти, з яких тільки один може бути членом ради, в якій проводитиметься захист, чи штатним працівником закладу вищої освіти (наукової установи), в якому (якій) утворено докторську раду.

Опонентами не можуть призначатися:

голови, заступники голів і вчені секретарі докторських рад, в яких проводитиметься захист;

наукові консультанти;

співавтори опублікованих праць здобувача, зарахованих за темою докторської дисертації здобувача;

керівники закладів вищої освіти (наукових установ) та їх заступники за основним місцем роботи здобувача або за місцем виконання докторської дисертації, або за місцем її захисту;

співробітники закладу вищої освіти (наукової установи), в якому (якій) виконувалася докторська дисертація, де працює здобувач, або де проводилися науково-дослідні роботи, щодо яких здобувач

є замовником або виконавцем (співвиконавцем), на час їх виконання;
члени атестаційної колегії МОН;

члени експертних рад з питань атестації наукових кадрів.

Опонентами можуть бути іноземні вчені (Dr. Habil, full professor), які відповідають вимогам абзаців третього і четвертого цього пункту. Члени експертних рад МОН з питань атестації наукових кадрів можуть бути призначені опонентами за виняткових обставин за погодженням з МОН.

Протягом одного календарного року особа може бути призначена опонентом для захисту не більш як п'яти докторських дисертацій.

16. Опонент на основі вивчення докторської дисертації та наукових публікацій, зарахованих за темою докторської дисертації, подає докторській раді відгук.

У відгуку опонента визначається ступінь актуальності обраної теми, обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у докторській дисертації, їх новизна і загальнонаціональне або світове значення, повнота викладу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, з наведенням зауважень та/або дискусійних питань стосовно положень докторської дисертації.

Опонент відповідає за об'єктивність та якість підготовленого ним відгуку.

Копії письмових відгуків опонентів докторська рада видає здобувачеві не пізніше ніж за 10 робочих днів до захисту докторської дисертації.

У разі:

- коли відгук опонента не подано своєчасно, засідання докторської ради переноситься;
- коли відгук опонента не відповідає вимогам абзацу другого цього пункту, голова докторської ради може повернути його опоненту для доопрацювання протягом трьох днів або рада може замінити опонента.
- У разі подання доопрацьованого відгуку опонента пізніше ніж за 10 робочих днів до захисту докторської дисертації або у разі заміни опонента засідання докторської ради переноситься.

17. Про прийняття докторської дисертації до захисту і призначення опонентів докторська рада надсилає МОН повідомлення, яке разом з іншими такими повідомленнями, що надійшли до МОН протягом місяця, розміщується на офіційному веб-сайті МОН третього робочого дня наступного місяця.

Захист докторської дисертації проводиться не раніше ніж через місяць після розміщення на офіційному веб-сайті МОН такого повідомлення.

Протягом трьох робочих днів після визначення дати проведення захисту докторської дисертації наукова громадськість інформується про дату проведення захисту докторської дисертації шляхом розміщення відповідної інформації на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти (наукової установи).

18. Вчений секретар не пізніше ніж за десять робочих днів до дати захисту дисертації розміщує в електронній формі на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти (наукової установи), в докторській раді якого проводиться захист, у розділі, в якому міститься інформація про діяльність рад, примірник докторської дисертації (із забезпеченням відкритих форматів текстових даних) (крім

монографії), реферат, висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації, відгуки опонентів та облікову картку дисертації за встановленою формою.

Зазначені матеріали зберігаються у відкритому доступі на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти (наукової установи) протягом трьох місяців з дати набрання чинності наказом МОН про затвердження рішення докторської ради про присудження наукового ступеня доктора наук та видачу здобувачеві диплома доктора наук.

Вимоги, передбачені абзацом першим цього пункту, не поширюються на докторські дисертації, що містять інформацію, віднесenu до державної таємниці, або інформацію для службового користування.

19. За бажанням здобувача докторська рада зобов'язана проводити захист докторської дисертації за наявності негативного відгуку одного з опонентів. Якщо негативні відгуки надійшли від двох опонентів, докторська дисертація знімається з розгляду, а здобувачеві повертаються всі подані ним матеріали, крім його заяви та одного примірника докторської дисертації.

Про зняття докторської дисертації з розгляду докторська рада повідомляє МОН протягом трьох робочих днів.

20. Публічний захист докторської дисертації проводиться на засіданні докторської ради. Захист дисертації повинен мати характер відкритої наукової дискусії, в якій зобов'язані взяти участь члени докторської ради, які є компетентними вченими з відповідної спеціальності, а також за бажанням присутні на засіданні.

У ході засідання докторська рада встановлює рівень набуття здобувачем найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, що забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення.

Засідання вважається правоможним у разі, коли в його проведенні взяло участь не менш як дві третини складу, а також не менш як чотири доктори наук із спеціальності докторської дисертації.

Якщо з поважної причини один з опонентів не може взяти участі у засіданні ради, захист докторської дисертації може проводитися за наявності позитивного відгуку відсутнього опонента. У такому разі на засіданні докторської ради вченим секретарем оголошується його відгук.

Захист докторської дисертації не проводиться у разі відсутності двох опонентів.

Опонент, який подав негативний відгук про докторську дисертацію, зобов'язаний бути присутнім на засіданні ради. У разі відмови цього опонента бути присутнім на засіданні голова ради у робочому порядку призначає іншого опонента, про що докторська рада інформує МОН та розміщує відповідне повідомлення на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти (наукової установи). Відгук такого опонента оприлюднюється відповідно до пункту 18 цього Порядку, а засідання докторської ради переноситься.

Заклад вищої освіти (наукова установа) забезпечує трансляцію захисту докторської дисертації в режимі реального часу. Відеозапис такого засідання ради оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти (наукової установи) не пізніше ніж протягом наступного робочого дня з дати проведення засідання та зберігається на відповідному веб-сайті не менше шести місяців з дати набрання чинності наказом МОН про затвердження рішення докторської ради про присудження наукового ступеня доктора наук та видачу

здобувачеві диплома доктора наук.

У разі потреби засідання докторської ради може проводитися з використанням засобів відеозв'язку в режимі реального часу. З метою належної підготовки засідання докторської ради кількість осіб з числа її членів та опонентів, які будуть брати участь у засіданні з використанням засобів відеозв'язку в режимі реального часу, завчасно погоджується з головою докторської ради.

Вимоги, передбачені абзацами сьомим і восьмим цього пункту, не поширюються на докторські дисертації, що містять інформацію, віднесену до державної таємниці, або інформацію для службового користування.

21. За результатами публічного обговорення під час захисту докторської дисертації проводиться таємне голосування щодо присудження наукового ступеня доктора наук. Якщо засідання докторської ради проводиться з використанням засобів відеозв'язку в режимі реального часу, таємне голосування усіх членів докторської ради проводиться з використанням програмного забезпечення (засобу), що забезпечує анонімність і верифікованість такого голосування. Програмне забезпечення (засіб) для проведення таємного голосування застосовується за рішенням докторської ради.

Рішення докторської ради про присудження наукового ступеня вважається позитивним, якщо за нього проголосувало не менш як три чверті членів докторської ради, які брали участь у засіданні.

Здобувач має право за письмовою заявою зняти докторську дисертацію із захисту до початку таємного голосування щодо присудження наукового ступеня.

Якщо докторська рада встановила наявність академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації в докторській дисертації та/або наукових публікаціях, зарахованих за її темою, заява про зняття докторської дисертації із захисту не приймається. У такому разі докторська рада приймає рішення про відмову у присудженні наукового ступеня доктора наук.

Процедура засідання докторської ради для проведення захисту докторської дисертації визначається положенням про раду.

Оплата праці членів комісії докторської ради з попереднього розгляду докторської дисертації та опонентів здійснюється відповідно до законодавства, що регулює норми оплати праці експертів, які залучаються для проведення державної наукової та науково-технічної експертизи. Якщо підготовка здобувача здійснювалася за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб або здобувач самостійно готував докторську дисертацію, оплата праці членів комісії докторської ради з попереднього розгляду докторської дисертації та опонентів здійснюється за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб або такого здобувача. Відрядження членів докторської ради та опонентів, призначених з інших міст, фінансується відповідно до законодавства.

24. Докторська рада оформляє протягом 15 робочих днів рішення про присудження наукового ступеня доктора наук (у двох примірниках).

Усі документи, що стосуються розгляду докторської дисертації та проведення її захисту в докторській раді, формуються в перший примірник атестаційної справи здобувача, який зберігається в архіві закладу вищої освіти (наукової установи) протягом десяти років з дати набрання чинності наказом МОН про затвердження рішення докторської ради про присудження наукового ступеня доктора наук та видачу диплома доктора наук, а постійному зберіганню підлягають рішення докторської ради щодо присудження

наукового ступеня доктора наук та один примірник дисертації (у бібліотеці закладу вищої освіти/наукової установи).

Другий примірник атестаційної справи здобувача надсилається до МОН протягом місяця з дня захисту докторської дисертації відповідно до положення про раду.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОЦІНЮВАННЯ РАДОЮ НАУКОВОЇ ДОСКОНАЛОСТІ ЗАЯВИ ПРО ВІДКРИТТЯ ПРОЦЕДУРИ ПРИСУДЖЕННЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ГАБІЛІТОВАНОГО, ПРИЗНАЧЕННЯ ГАБІЛІТАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ, ПРИЗНАЧЕННЯ РЕЦЕНЗЕНТА

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 221 Закону

1. Рада наукової досконалості здійснює формальне оцінювання подання та передає його габілітаційній установі протягом 4х тижнів від дня отримання подання.
2. Протягом 4х тижнів з моменту отримання подання габілітаційною установою, вона може відмовитися проводити процедуру у справі присудження наукового ступеня доктора габілітованого та повернути подання до Ради наукової досконалості.
3. У разі відмови, Рада наукової досконалості негайно призначає іншу габілітаційну установу та передає подання до цієї установи. Положення част. 2 у цьому випадку не застосовується.
4. Протягом 12 тижнів з моменту отримання заявки Рада наукової досконалості визначає 4х членів габілітаційної комісії, у тому числі голову комісії і трьох рецензентів, з-посеред осіб, які мають науковий ступінь доктора габілітованого або звання професора, а також мають актуальний науковий доробок або досягнення в галузі художньої творчості та визнану репутацію, у тому числі міжнародну, які не є працівниками габілітаційної установи

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– **Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів» від 17.11.2021 р. № 1197 про Порядок присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук**

Розгляд докторської дисертації та атестаційної справи здобувача у МОН

25. МОН здійснює контроль за дотриманням докторською радою та здобувачем вимог нормативно-правових актів з питань атестації наукових кадрів.

Із зазначеною метою МОН:

- розглядає документи атестаційної справи здобувача щодо дотримання докторською радою процедури розгляду докторської дисертації;
- проводить експертизу докторської дисертації щодо актуальності обраної теми, обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизни, повноти викладу в наукових публікаціях, зарахованих за темою докторської дисертації, відсутності (наявності) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

МОН може надсилати докторську дисертацію та атестаційну справу здобувача для додаткового розгляду:

до іншої докторської ради в установленому МОН порядку;

до закладу вищої освіти (наукової установи).

Додатковому розгляду обов'язково підлягає:

докторська дисертація, яка за погодженням з МОН подана до докторської ради раніше п'ятирічного строку після здобуття ступеня доктора філософії (кандидата наук);

докторська дисертація, яка за погодженням з МОН подана до докторської ради повторно після доопрацювання через один рік з дня прийняття рішення про відмову у присудженні наукового ступеня доктора наук.

Якщо докторська дисертація та атестаційна справа здобувача надійшли для додаткового розгляду з метою підготовки відгуку, суб'єкт додаткового розгляду проводить засідання без участі здобувача.

Засідання вважається правоможним, якщо у ньому взяли участь дві третини від кількості членів суб'єкта додаткового розгляду. На засіданні обговорюється наукова новизна, теоретичне та практичне значення

або закладу вищої освіти, інституту Польської академії наук, науково-дослідного інституту або міжнародного інституту, працівником якого є претендент на присудження наукового ступеня доктора габілітованого.

5. Габілітаційна установа протягом 6 тижнів з дня отримання інформації про членів габілітаційної комісії, призначеної Радою наукової досконалості, створює комісію. Комісія складається з:
 - 1) чотирьох членів, призначених Радою наукової досконалості;
 - 2) двох членів, що мають науковий ступінь доктора габілітованого або звання професора, які працюють в габілітаційній установі, включаючи секретаря;
 - 3) рецензента, який має науковий ступінь доктора габілітованого або звання професора, а також актуальні наукові та мистецькі досягнення та визнану репутацію, зокрема також за кордоном, і який не є співробітником габілітаційної установи.
6. Рецензентом може бути особа, яка не відповідає вимогам, зазначеним у част. 4 і 5, яка є співробітником закордонного закладу вищої освіти, наукової установи іншої країни, якщо Рада наукової досконалості або габілітаційна установа визнає, що ця особа має вагомий науковий доробок у сфері, пов'язану з досягненнями претендента на здобуття ступеня доктора габілітованого.
7. Рецензентом не може бути особа, яка за останні 5 років двічі не дотрималася терміну, визначеного у част. 8.

результатів докторської дисертації, їх опублікування, кількість наукових публікацій. Відгук приймається простою більшістю голосів від кількості присутніх на засіданні членів суб'єкта додаткового розгляду, підписується головуючим на засіданні та секретарем і оформляється у двох примірниках. Засідання оформляється протоколом, що підписується головуючим на засіданні та секретарем. Протягом 10 робочих днів до МОН надсилаються разом із супровідним листом оригінал відгуку та копія протоколу.

Якщо докторська дисертація та атестаційна справа здобувача надійшли для додаткового розгляду з метою підготовки висновку, суб'єкт додаткового розгляду проводить засідання за участю здобувача. Засідання вважається правоможним, якщо у ньому взяли участь дві третини від кількості членів суб'єкта додаткового розгляду. На засіданні здобувач викладає основні положення дисертації та відповідає на запитання, подані в усній чи письмовій формі, члени суб'єкта додаткового розгляду обговорюють наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації, їх опублікування, кількість наукових публікацій. Висновок приймається простою більшістю голосів від кількості присутніх на засіданні членів суб'єкта додаткового розгляду, підписується головуючим на засіданні та секретарем і оформляється у двох примірниках. Засідання оформляється протоколом, що підписується головуючим на засіданні та секретарем, та записується на фонограму. Протягом 15 робочих днів до МОН надсилаються разом із супровідним листом оригінал висновку, копія протоколу та стенограма (розшифрована фонограма) засідання, підписана головуючим на засіданні та секретарем.

Інформація про результати додаткового розгляду долучається до узагальненого висновку МОН, що подається на розгляд атестаційної колегії.

26. Якщо до МОН надійшли пропозиції і заяви фізичних (юридичних) осіб щодо додаткової оцінки докторської дисертації та атестаційної справи здобувача або під час експертизи докторської дисертації виявлено інші обставини, що є підставами для проведення повторної, додаткової та контрольної експертизи відповідно до Закону України "Про наукову і науково-технічну експертизу", МОН проводить відповідного виду експертизу докторської дисертації, для чого може залучати:

експертні ради з питань атестації наукових кадрів;
працівників закладів вищої освіти (наукових установ) шляхом утворення групи експертів;
окремих вчених шляхом призначення їх експертами.

Суб'єкт експертизи проводить експертизу докторської дисертації, розміщеної в електронній формі на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти (наукової установи), готує висновок, подає його МОН, інформація про що долучається до узагальненого висновку МОН.

Атестаційна справа здобувача та докторська дисертація, які розглядаються МОН, не можуть бути зняті з розгляду здобувачем чи відкликані докторською радою, у якій проводився захист докторської дисертації.

27. Розгляд питань, пов'язаних з присудженням наукового ступеня доктора наук, МОН здійснює за участю експертних рад з питань атестації наукових кадрів.

Порядок утворення, функціонування та діяльності експертних рад з питань атестації наукових кадрів визначається положенням про експертну раду, яке затверджує МОН.

Експертні ради з питань атестації наукових кадрів проводять експертизу захищених докторських дисертацій, у тому числі з урахуванням звернень фізичних (юридичних) осіб щодо їх наукової якості,

розглядають питання, що належать до компетенції експертних рад з питань атестації наукових кадрів, готують висновки про відповідність об'єкта експертизи встановленим вимогам і відповідають за якість та об'єктивність підготовлених ними висновків.

У разі потреби МОН запрошує на засідання експертної ради з питань атестації наукових кадрів здобувача, наукового консультанта, голову докторської ради, в якій проводився захист докторської дисертації.

Підготовлений експертом та оформлений відповідно до законодавства висновок подається МОН, інформація про що долучається до узагальненого висновку МОН.

28. У МОН готується узагальнений висновок, який подається на розгляд атестаційної колегії МОН.

Атестаційна колегія МОН розглядає узагальнений висновок та затверджує рішення докторської ради про присудження наукового ступеня доктора наук.

Пропозиції і заяви фізичних (юридичних) осіб щодо додаткової оцінки докторської дисертації та атестаційної справи здобувача розглядаються МОН до прийняття рішення щодо затвердження рішення докторської ради про присудження наукового ступеня доктора наук та видачу диплома доктора наук.

Строк розгляду у МОН докторської дисертації та атестаційної справи здобувача становить не більше чотирьох місяців.

У разі проведення різних видів експертизи та/або виявлення обставин, які потребують більш тривалого строку для проведення експертизи докторської дисертації, МОН у кожному конкретному випадку інформує докторську раду про продовження строку розгляду.

29. Рішення докторської ради про присудження наукового ступеня доктора наук набирає чинності з дати набрання чинності наказом МОН про затвердження рішення докторської ради та видачу диплома доктора наук на підставі рішення атестаційної колегії.

Відшкодування витрат на виготовлення бланків диплома доктора наук здійснюється за рахунок коштів осіб, які їх отримують.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

ПРОЦЕДУРА ПРИСУДЖЕННЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ГАБІЛІТОВАНОГО

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 221 Закону

8. Рецензенти, протягом 8 тижнів з моменту отримання ними подання, оцінюють, чи наукові досягнення особи, яка претендує на присудження наукового ступеня доктора габілітованого, відповідають вимогам, визначеним у ст. 219 част. 1 п. 2, та готують свою рецензію.

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– **Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів» від 17.11.2021 р. № 1197 про Порядок присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук**

7. Докторська дисертація повинна відповідати таким вимогам:

- бути кваліфікаційною науковою працею, виконаною здобувачем самостійно;
- містити наукові положення та нові науково обґрунтовані результати у певній галузі науки, одержані здобувачем особисто, які мають практичну та теоретичну цінність та які підтверджуються

9. Габілітаційна комісія може організувати габілітаційний колоквіум у галузі наукових досягнень або досягнень в галузі мистецтва особи, яка претендує на присудження ступеня доктора габілітованого. Колоквіум проводиться у випадку досягнень у сфері гуманітарних, суспільних та теологічних наук.
- 9а. Габілітаційний колоквіум може проводитися поза місцем знаходження установи з використанням засобів електронного зв'язку, забезпечуючи, зокрема:
- 1) трансляцію колоквіуму між його учасниками в режимі реального часу,
 - 2) багатостороннє спілкування в режимі реального часу, де учасники колоквіуму можуть виступати під час колоквіуму
- з дотриманням необхідних правил безпеки.
10. Рішення, яке містить висновок про присудження ступеня доктора габілітованого, габілітаційна комісія ухвалює шляхом відкритого голосування. За бажанням особи, яка претендує на здобуття наукового ступеня, комісія ухвалює рішення шляхом таємного голосування. Рішення не може бути позитивним, якщо є як мінімум 2 негативні рецензії.
11. Габілітаційна комісія протягом 6 тижнів від дня отримання рецензії передає габілітаційній установі рішення, про яке ідеться в част. 10, разом з обґрунтуванням та документацією щодо процедури у справі про присудження наукового ступеня доктора габілітованого.
12. На основі рішення, про яке ідеться у част. 10, габілітаційна установа, протягом 1 місяця з дня його отримання присуджує особі науковий ступінь доктора габілітованого або відмовляє у його присудженні. Габілітаційна установа відмовляє у присудженні ступеня

документами, що засвідчують проведення здобувачем досліджень;

- бути виконаною за науковою спеціальністю з галузі науки відповідно до переліку, який затверджує МОН;
- відповідати паспорту наукової спеціальності, затвердженому МОН;
- містити обґрунтовані висновки на основі одержаних здобувачем достовірних результатів;
- характеризуватися єдністю змісту;
- свідчити про особистий внесок здобувача в науку щодо розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми;
- відповідати принципам академічної доброчесності.

Порушення зазначених вимог є підставою для відмови у присудженні наукового ступеня доктора наук або для скасування рішення докторської ради про присудження наукового ступеня доктора наук.

Максимальний обсяг основного тексту докторської дисертації встановлюється науковою програмою закладу вищої освіти (наукової установи) відповідно до специфіки відповідної галузі науки та/або спеціальності.

Докторська дисертація подається до захисту за однією або двома спеціальностями однієї галузі науки.

Інформація про отримані здобувачем результати у його дисертації, захищеній на здобуття ступеня доктора філософії (кандидата наук), наводиться лише в оглядовій частині докторської дисертації.

Докторська дисертація подається до докторської ради для проведення захисту не раніше ніж через п'ять років після здобуття особою ступеня доктора філософії (кандидата наук).

Допускається за рішенням МОН подання до докторської ради докторської дисертації раніше п'ятирічного строку після здобуття ступеня доктора філософії (кандидата наук) у разі вагомого особистого внеску здобувача у забезпечення розвитку відповідної галузі науки, що стосується наукових результатів докторської дисертації. Підтвердженням вагомого особистого внеску здобувача у забезпечення розвитку галузі науки, з якої підготовлено дисертацію, може бути:

наявність трьох патентів на винахід, які пройшли кваліфікаційну експертизу та стосуються наукових результатів докторської дисертації;

наявність не менш як трьох публікацій за темою докторської дисертації у виданнях, віднесених до першого, другого квартилів (Q1, Q2) відповідно до класифікації SCImago Journal and Country Rank або Journal Citation Reports;

відзначення державними нагородами (преміями) України або інших держав за одержані здобувачем наукові результати, відображені в його докторській дисертації.

Вимоги щодо оформлення дисертації встановлюються МОН.

Докторська дисертація супроводжується окремим рефератом обсягом 1-2 авторських аркуші, який подається державною мовою і складається із загальної характеристики докторської дисертації, її основного змісту і висновків, списку наукових публікацій, зарахованих за темою докторської дисертації. Вимоги до оформлення реферату встановлює заклад вищої освіти (наукова установа).

8. Основні наукові результати докторської дисертації повинні бути висвітлені у наукових публікаціях. До

- доктора габілітованого, якщо висновок, про який ідеться у част. 10, є негативним.
- 12а. 4. Якщо габілітаційна установа втрачає право присуджувати ступінь доктора габілітованого у певній дисципліні:
- 1) до моменту призначення габілітаційної комісії - процедура з присудження цього ступеня проводиться установою, визначеною Радою наукової досконалості;
 - 2) після призначення габілітаційної комісії - ця комісія продовжує діяльність, зазначену в част. 8-11.
- 12б. 5 У випадку, зазначеному в част. 12а п. 2 установа, яка втратила право присуджувати ступінь доктора габілітованого з певної наукової дисципліни, повинна надати габілітаційній установі, визначеній Радою наукової досконалості, документацію про процедуру присудження наукового ступеня доктора габілітованого, зокрема рішення габілітаційної комісії, прийняте на підставі част. 10, з обґрунтуванням. Положення част. 12 не застосовуються до установи, яку визначає Рада наукової досконалості.
13. У разі відкликання подання після призначення габілітаційної комісії:
- 1) те ж подання не може бути підставою присудження наукового ступеня доктора габілітованого в іншій габілітаційній установі;
 - 2) особа, яка відкликає подання, не може претендувати на присудження наукового ступеня доктора габілітованого протягом 2х років.
14. Сенат або наукова рада визначають:
- 1) детальний порядок процедури присудження наукового ступеня доктора габілітованого;
 - 2) порядок встановлення розміру оплати за

наукових публікацій, які відображають основні наукові результати докторської дисертації, з галузі науки, з якої підготовлено дисертацію, належать:

статті у наукових періодичних виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; статті у наукових періодичних виданнях інших держав з напрямку, з якого підготовлено дисертацію; монографії (розділи у колективних монографіях).

Наявність наукових публікацій за темою докторської дисертації у наукових періодичних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, є обов'язковою. Ця вимога не поширюється на здобувача, докторська дисертація якого містить інформацію, віднесена до державної таємниці.

Вимоги до опублікування результатів докторської дисертації визначає МОН.

Перелік наукових фахових видань України затверджується у встановленому МОН порядку.

До наукових публікацій, які додатково відображають наукові результати докторської дисертації, належать патенти, підручники, посібники, державні стандарти, промислові зразки, алгоритми та програми, що пройшли експертизу на новизну; публікації історичних джерел, статті в тематичних наукових збірниках, рукописи праць, депонованих в установах державної системи науково-технічної інформації та анотованих у наукових журналах; брошури, препринти; технологічні частини проектів на будівництво, розширення, реконструкцію та технічне переоснащення підприємств; інформаційні карти на нові матеріали, що внесені до державного банку даних; тези, доповіді та інші матеріали наукових конференцій, конгресів, симпозіумів, семінарів, шкіл тощо.

Апробація матеріалів докторської дисертації на наукових конференціях, конгресах, симпозіумах тощо обов'язкова.

9. Використання в докторській дисертації, наукових публікаціях, в яких висвітлені основні наукові результати докторської дисертації, наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів супроводжується обов'язковим посиланням на автора та/або на джерело опублікування.

Порушення цієї норми є підставою для відмови у присудженні наукового ступеня доктора наук або для скасування рішення докторської ради про присудження наукового ступеня доктора наук.

У разі використання в докторській дисертації, наукових публікаціях, в яких висвітлені основні наукові результати докторської дисертації, ідей або розробок, що належать співавторам, разом з якими здобувач має спільні наукові публікації та документи про проведення дисертаційних досліджень, здобувач повинен відзначити такий факт у докторській дисертації з обов'язковим зазначенням особистого внеску в такі публікації та документи.

Здобувач засвідчує власним підписом на титульній сторінці докторської дисертації, що подані до захисту наукові положення є його власним напрацюванням і всі використані ідеї, наукові результати, цитати супроводжуються належними посиланнями на їх авторів та джерела опублікування.

процедуру присудження наукового ступеня доктора габілітованого, а також підстави звільнення від цієї оплати;

- 3) спосіб призначення членів габілітаційної комісії.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЯ, ЯКА МАЄ БУТИ НАВЕДЕНА ГАБІЛІТАЦІЙНОЮ УСТАНОВОЮ В БЮЛЕТЕНІ ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ (ВІР)

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 222 Закону

1. Габілітаційна установа оприлюднює в Бюлетені публічної інформації на своїй сторінці подання особи, яка претендує на присудження наукового ступеня доктора габілітованого, інформацію про склад габілітаційної комісії, рецензії, рішення, яке містить висновок у справі присудження наукового ступеня доктора габілітованого разом з обґрунтуванням, а також рішення про присудження ступеня або про відмову у його присудженні.
2. Подання претендента на присудження ступеня доктора габілітованого, інформація про склад габілітаційної комісії, а також рецензії, невідкладно після їх оприлюднення розміщуються в системі, про яку йдеться у ст.342 част. 1.

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– **Наказ Міністерства освіти і науки України Про затвердження Положення про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук» від 13.12.2021 р. № 1359**

6. Про прийняття докторської дисертації до захисту докторська рада не пізніше ніж через тиждень надсилає до МОН повідомлення, яке оприлюднюється на офіційному вебсайті МОН.

Захист докторської дисертації на здобуття наукового ступеня проводиться не раніше ніж через місяць та не пізніше ніж через три місяці після оприлюднення такого повідомлення.

Якщо з об'єктивних причин засідання докторської ради у призначений день не може відбутися, то докторська рада має право призначити нову дату захисту дисертації, але не раніше ніж через місяць після оприлюднення повідомлення, поінформувавши про це МОН та розмістивши відповідне повідомлення на вебсайті закладу вищої освіти (наукової установи), у розділі, в якому міститься інформація про діяльність спеціалізованих вчених рад.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ ПРО ВІДМОВУ В ПРИСУДЖЕННІ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ГАБІЛІТОВАНОГО ДО РАДИ НАУКОВОЇ ДОСКОНАЛОСТІ

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 224 Закону

1. Відмова присудження наукового ступеня доктора габілітованого може бути оскаржена до Ради наукової досконалості. Положення ст. 193 част. 2-4 застосовуються відповідно.
2. У разі коли рішення залишається чинним, особа, яка претендує на здобуття наукового ступеня доктора габілітованого, може скласти повторне подання щодо ініціювання процедури присудження габілітації через щонайменше 2 роки після відмови. Цей період може бути скорочений до 12 місяців у випадку значного збільшення наукових або мистецьких досягнень.

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– **Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів» від 17.11.2021 р. № 1197 про Порядок присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук**

Розгляд апеляцій

46. На рішення докторської ради про відмову у присудженні наукового ступеня доктора наук здобувач може подати апеляцію до закладу вищої освіти (наукової установи), в якому (якій) утворена рада, або до МОН протягом місяця з дня прийняття докторською радою такого рішення.

Розгляд апеляції у закладі вищої освіти (науковій установі), в якому (якій) утворена рада, здійснюється відповідно до положення про раду.

У разі коли апеляція не містить аргументів по суті виявлених докторською радою недоліків, порушень та зауважень, а також аргументів щодо порушення докторською радою процедури розгляду докторської дисертації, докторська рада апеляційну комісію не утворює.

47. На рішення МОН про скасування рішення докторської ради про присудження наукового ступеня доктора наук здобувач може подати апеляцію до МОН не пізніше ніж через два місяці з дня його прийняття.

На рішення МОН про позбавлення особи наукового ступеня особа може подати апеляцію до МОН не пізніше ніж через два місяці з дня його прийняття.

48. У разі надходження апеляції МОН утворює апеляційну комісію із залученням фахівців з відповідної спеціальності. Головою апеляційної комісії призначається член атестаційної колегії МОН або інший вчений, який є фахівцем з відповідної спеціальності.

Апеляційна комісія готує висновок, який підписується усіма членами комісії, для розгляду атестаційною колегією МОН.

У разі коли апеляція не містить аргументів по суті виявлених порушень, що стали підставою для скасування МОН рішення докторської ради про присудження наукового ступеня або для позбавлення особи наукового ступеня, а також аргументів щодо порушення процедури розгляду докторської дисертації у МОН, апеляційна комісія не утворюється.

– **Наказ Міністерства освіти і науки України Про затвердження Положення про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук» від 13.12.2021 р. № 1359**

VI. Проведення засідання докторської ради для розгляду апеляції

1. Здобувач наукового ступеня може подати апеляцію на рішення докторської ради про відмову у присудженні наукового ступеня доктора наук упродовж місяця з дня прийняття такого рішення.

Для розгляду апеляції докторська рада утворює апеляційну комісію з числа її членів у кількості трьох осіб. Апеляційна комісія вивчає аргументованість апеляції та готує висновок, що підписується всіма членами

апеляційної комісії.

Розгляд апеляції в докторській раді не повинен тривати понад місяць. У разі потреби проводиться позапланове засідання.

У разі коли апеляція не містить аргументів по суті виявлених докторською радою недоліків, порушень та зауважень, а також аргументів щодо порушення докторською радою процедури розгляду докторської дисертації, докторська рада апеляційну комісію не утворює.

2. На засідання докторської ради запрошується автор апеляції, якому надсилається копія висновку апеляційної комісії та повідомляється про дату засідання не пізніше як за десять днів до засідання.

У разі неявки автора апеляції з поважної причини засідання докторської ради може переноситися, але не більше двох разів.

Якщо автор апеляції не з'явився на засідання докторської ради без поважної причини, то засідання проводиться без нього.

Присутність членів докторської ради (із зазначенням їх спеціальності) обов'язково занотовується у протоколі засідання.

3. Голова докторської ради відкриває засідання докторської ради та повідомляє про правоможність засідання. Засідання вважається правоможним, якщо у ньому взяли участь дві третини від кількості членів докторської ради.

Потім голова оголошує розгляд апеляції і надає слово вченому секретареві для її зачитування. Після цього голова (один з членів) апеляційної комісії озвучує висновок. Якщо один з членів апеляційної комісії має іншу позицію, він оформлює свій висновок окремо, підписує та озвучує його на засіданні докторської ради. Здобувач викладає свої аргументи по суті висновку апеляційної комісії. Далі мають право виступати всі присутні на засіданні докторської ради.

4. Після закінчення дискусії докторська рада приймає рішення:

- про задоволення апеляції. У цьому разі докторська рада скасовує своє рішення про відмову у присудженні наукового ступеня доктора наук і призначає дату проведення повторного захисту докторської дисертації;
- про відмову у задоволенні апеляції із зазначенням підстав прийняття такого рішення.

Рішення приймається простою більшістю голосів від кількості присутніх на засіданні членів докторської ради. Засідання оформляється протоколом, що підписується головуючим на засіданні і вченим секретарем, та записується на фонограму.

У разі:

- задоволення апеляції усі матеріали щодо її розгляду долучаються до першого примірника атестаційної справи здобувача. До другого примірника атестаційної справи долучається копія апеляції та копія рішення докторської ради за результатами розгляду апеляції;
- відмови у задоволенні апеляції усі матеріали щодо її розгляду долучаються до атестаційної справи здобувача, за результатами захисту докторської дисертації якого докторська рада прийняла рішення про відмову у присудженні наукового ступеня доктора наук.

Атестаційна справа здобувача, до якої долучено матеріали щодо розгляду апеляції, надсилається до МОН протягом місяця з дня прийняття рішення докторської ради за результатами розгляду апеляції, що забезпечує вчений секретар докторської ради.

Інформація про розгляд апеляції розміщується на офіційному вебсайті закладу вищої освіти (наукової установи), докторська рада якого прийняла рішення про відмову здобувачеві у присудженні наукового ступеня доктора наук.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОНОВЛЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ТА СКАСУВАННЯ РІШЕННЯ ПРО ПРИСУДЖЕННЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ГАБІЛІТОВАНОГО

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 225 Закону

До поновлення провадження в справі присудження наукового ступеня доктора габілітованого, а також до визнання недійсності рішення про присудження наукового ступеня, застосовуються відповідно положення ст. 194 і ст. 195.

Ст. 194 Закону

У випадку виникнення причин відновлення процедури з присудження докторського ступеня або виявлення грубих порушень закону з боку установи, визначених у Кодексі адміністративного судочинства, Рада наукової досконалості виносить рішення про відновлення справи і визначає установу, який буде проводити процедуру з присудження ступеня.

Ст. 195 Закону

У випадку, коли особа, яка претендує на присудження наукового ступеня доктора, привласнила авторство значної частини значного або інших елементів чужого твору або наукового винаходу, установа, яка присуджує науковий ступінь, анулює рішення про присудження наукового ступеня..

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

– **Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів» від 17.11.2021 р. № 1197 про Порядок присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук**

22. У разі прийняття докторською радою рішення про відмову у присудженні наукового ступеня доктора наук усі виявлені докторською радою протягом розгляду докторської дисертації та висловлені під час її захисту недоліки, порушення та зауваження, що стали підставою для прийняття такого рішення, зазначаються у рішенні докторської ради.

...

Докторська дисертація, за результатами захисту якої докторською радою прийнято рішення про відмову у присудженні наукового ступеня доктора наук, може бути подана для розгляду до цієї докторської ради повторно після доопрацювання не раніше ніж через один рік з дня прийняття такого рішення (крім випадків, передбачених абзацом першим пункту 9 цього Порядку). Захист такої дисертації проводиться за погодженням з МОН.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАБУТТЯ ПРАВ, ЕКВІВАЛЕНТНИХ ТИМ, ЩО ВИПЛИВАЮТЬ ІЗ НАЯВНОСТІ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ГАБІЛІТОВАНОГО

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 226 Закону

1. Особа, яка здобула ступінь доктора філософії в Польщі або за кордоном, може отримати повноваження,

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

аналогічні до тих, які мають особи зі ступенем доктора габілітованого за певною дисципліною, якщо під час перебування в іншій країні вона щонайменше 5 років одноосібно керувала дослідницькими колективами, має значні наукові досягнення, а також працює в габілітаційній установі, яка має право присуджувати ступінь доктора габілітованого з цієї дисципліни, на посаді професора закладу вищої освіти або професора інституту в інституті ПАН, або науково-дослідному інституті, або на посаді професора в міжнародному інституті.

2. Ухвалює рішення про набуття повноважень відносно особи, яка працює в:

1) закладі вищої освіти – ректор;

2) інституті ПАН, науково-дослідному інституті або міжнародному інституті - директор інституту.

3. Орган, про який мова в част. 2, надає Раді наукової досконалості, своє рішення разом із описом професійної кар'єри та переліком досягнень цієї особи.

4. Особа набуває прав, аналогічних тим, які має доктор габілітований, через 4 місяці з дня отримання Радою наукової досконалості, рішення, визначеного у част. 2, якщо протягом цього періоду Рада наукової досконалості шляхом адміністративного рішення не висловила заперечення та не скасувала це рішення.

5. Рішення Ради наукової досконалості може бути оскаржене шляхом подання скарги до адміністративного суду.

6. Особа, яка набула прав, аналогічних тим, які має доктор габілітований, має права доктора габілітованого, які впливають із цього закону.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГАБІЛІТАЦІЙНИЙ ДИПЛОМ

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 179 Закону

1. Особа, якій присуджено науковий ступінь доктора [філософії], або ступінь доктора габілітованого, отримує відповідно докторський диплом або габілітаційний диплом, а також копію цього диплома. За поданням цієї особи їй видаються копії диплома англійською, французькою, іспанською, німецькою, російською мовами або на латині.
2. У ситуації, про яку мова в ст. 185, част. 2, особа, якій присуджено ступінь доктора філософії, отримує спільний диплом PhD, який видають установи, які присуджують ступінь доктора філософії, або диплом PhD, виданий однією з установ, вказаною в угоді.

Ст. 180 Закону

1. Дипломи доктора філософії та доктора габілітованого та їх дублікати і копії, які призначені для юридичних дій з іноземними державами, підтверджують за запитом заявника:
 - 1) Директор Національного агентства академічних обмінів – якщо науковий ступінь присуджено ЗВО;
 - 2) Президент Польської академії наук – якщо науковий ступінь присуджено інститутами Польської

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

академії наук та міжнародними інститутами;

3) Міністр, у юрисдикції якого знаходиться науково-дослідний інститут – якщо науковий ступінь присуджено науково-дослідними інститутами.

2. За виконання підтвердження диплому стягується оплата.

Ст. 181 Закону

Міністр, який відповідає за вищу освіту і науку, ухвалює розпорядження, що визначає необхідні елементи диплома доктора філософії та доктора габілітованого, порядок отримання дублікатів та копій дипломів, а також вчинення спростування або зміни персональних даних, зразок посвідчення аспірантів, спосіб підтвердження його дійсності, порядок аутентифікації документів, визначених у ст. 180 част. 1, призначених для юридичних дій з іноземними державами, розмір та порядок стягування оплати за аутентифікацію документів, а також розмір оплати за видачу дублікату диплома, а також видачу копії диплома, у тому числі іноземною мовою, маючи на увазі необхідність забезпечення повноти інформації, що міститься в дипломах, необхідність підтвердження статусу аспіранта, забезпечення адекватності суми оплати до витрат, а також особливе значення документів, призначених для юридичних дій з іноземними державами.

§ 3 Розпорядження з питань дипломів

Габілітаційний диплом повинен містити такі елементи:

- 1) назва документа: габілітаційнимй диплом;
- 2) найменування та місцезнаходження установи, яка присудила ступінь доктора габілітованого, далі - установа;
- 3) емблема або логотип установи;
- 4) імена та прізвище, а також дата і місце народження власника габілітаційного диплому;
- 5) зазначення наукових чи мистецьких досягнень, що є підставою для присудження ступеня доктора габілітованого;
- 6) назва присудженого наукового ступеня доктора габілітованого (доктор габілітований наук або доктор габілітований мистецтвознавства) та вказання галузі науки та наукової дисципліни або галузі мистецтва та мистецької дисципліни;
- 7) дата присудження наукового ступеня доктора габілітованого;
- 8) іменна печатка та підпис керівника установи або уповноваженої ним особи;
- 9) офіційна печатка габілітаційної установи, поставлена на папері;
- 10) місце і дата видачі диплома.

6. Якщо у захищеній докторській дисертації або публікаціях, які представлялися до захисту, встановлено відповідно до законодавства факти академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації, науковий консультант

позбавляється права участі у підготовці та/ або атестації здобувачів ступеня доктора філософії та консультуванні та/ або атестації здобувачів ступеня доктора наук строком на два роки, голова спеціалізованої вченої ради, в якій відбувся захист цієї дисертації, та опоненти, які надали позитивні висновки на неї, позбавляються права участі в атестації кадрів вищої кваліфікації строком на два роки, а наукова установа чи заклад вищої освіти позбавляється права утворювати спеціалізовану вчену раду за відповідною науковою спеціальністю строком на один рік.

7. Скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня кандидата наук, доктора наук у разі встановлення відповідно до законодавства фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти здійснюється у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, та може бути оскаржено відповідно до законодавства.

ДОДАТОК 3

Звання професора та наукове звання професора у Польщі та Україні

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ НАДАННЯ ЗВАННЯ ПРОФЕСОРА

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

1. Закон про вищу освіту та науку від 20 липня 2018 р. (зі змінами) (Закон)

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

- Закон України «Про вищу освіту» (01.07.2014 р. № 1556-VII)
- Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (26.11.2015 р. № 848-VIII)
- Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації статті 54 Закону України “Про вищу освіту”» від 19.08.2015 р. № 656 (зі змінами) про Порядок затвердження рішень про присвоєння вчених звань
- Наказ Міністерства освіти і науки України 14.01.2016 р. № 13 «Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам» (із змінами, внесеними згідно з Наказами МОН України від 06.02.2017 р. №174, від 17.03.2021 р. № 322)
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про атестаційну колегію Міністерства освіти і науки України» від 24.03.2022 р. № 270, зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 27.04.2022 р. за № 460/37796
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Порядку визнання здобутих в іноземних вищих навчальних закладах наукових ступенів» від 05.08.2016 р. № 952

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

СУБ'ЄКТИ ПРИСВОЄННЯ ВЧЕНОГО ЗВАННЯ ПРОФЕСОРА

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Президент Республіки Польща

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Закон України «Про вищу освіту»

Стаття 13. Повноваження центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки, інших органів, до сфери управління яких належать заклади вищої освіти

- 15) утворює та організовує роботу атестаційної колегії, яка на принципах прозорості та відкритості затверджує рішення вчених рад закладів вищої освіти та наукових установ про присвоєння науковим і науково-педагогічним працівникам вчених звань старшого дослідника, доцента та професора; розглядає питання та приймає рішення про позбавлення особи вченого звання; оформлює та

видає відповідні атестати; розглядає питання, пов'язані з присудженням та позбавленням наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, відповідно до законодавства; розглядає апеляції на рішення атестаційної колегії;

Стаття 32. Принципи діяльності, основні права та обов'язки закладу вищої освіти

- б) приймати остаточне рішення щодо визнання, у тому числі встановлення еквівалентності, здобутих в іноземних закладах вищої освіти ступенів бакалавра, магістра, доктора філософії/доктора мистецтва, доктора наук і вчених звань доцента, професора під час зарахування на навчання та/або на посаду наукового чи науково-педагогічного працівника;

Стаття 36. Вчена рада

- 13) присвоює вчені звання професора, доцента та старшого дослідника і подає відповідні рішення на затвердження до атестаційної колегії центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки;

Стаття 54. Вчені звання наукових і науково-педагогічних працівників

1. В Україні присвоюються такі вчені звання:

- 1) старший дослідник;
- 2) доцент;
- 3) професор.

2. Вчене звання професора та доцента присвоюється особам, які професійно здійснюють науково-педагогічну або творчу мистецьку діяльність.

4. Вчене звання професора, доцента, старшого дослідника присвоює вчена рада закладу вищої освіти (вчена рада структурного підрозділу). Право присвоєння вченого звання професора та старшого дослідника надається також вченим (науково-технічним) радам наукових установ. Рішення відповідних вчених рад затверджує атестаційна колегія центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Порядок присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 14.01.2016 р. № 13

2. Вчені звання професора та доцента присвоюються особам, які професійно провадять науково-педагогічну або творчу мистецьку діяльність, а старшого дослідника - особам, які професійно провадять наукову або науково-технічну діяльність.

3. Вчені звання присвоюють вчені ради.

Рішення вчених рад затверджує атестаційна колегія МОН.

Головою атестаційної колегії МОН є Міністр освіти і науки, який затверджує склад атестаційної колегії в установленому законодавством порядку. Положення про атестаційну колегію МОН затверджується МОН.

4. Вчена рада закладу вищої освіти, якому в установленому порядку надано статус дослідницького, приймає остаточне рішення щодо присвоєння вченого звання, яке надсилається протягом двох тижнів МОН для затвердження (без розгляду атестаційної справи кандидата на присвоєння вченого звання (далі - атестаційна справа) на засіданні атестаційної колегії МОН) відповідно до цього Порядку.

6. Науковим, науково-педагогічним працівникам (далі - працівники), які працюють у двох або більше

зкладах вищої освіти (наукових установах), вчені звання присвоюються за основним місцем роботи.
7. Строк розгляду атестаційних справ у МОН не перевищує трьох місяців.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ УМОВИ ПРИСВОЄННЯ ЗВАННЯ ПРОФЕСОРА

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 227 Закону

1. Звання професора може бути присвоєне особі, яка:
 - 1) має науковий ступінь доктора габілітованого та:
 - а) видатні наукові досягнення у своїй країні та за кордоном,
 - б) брала участь у роботі дослідницьких колективів, що реалізують проекти, профінансовані у рамках вітчизняних або закордонних конкурсів, або перебувала на стажуванні в наукових установах, у тому числі іноземних, або реалізувала наукові дослідження або наукові розробки у закладах вищої освіти або наукових установах, у тому числі іноземних,
 - 2) має ступінь доктора габілітованого у галузі мистецтв та видатні мистецькі досягнення – а також відповідає вимогам, визначеним у ст. 20 част. 1 п. 5.
2. У виняткових випадках, обґрунтованих найвищою якістю наукових або мистецьких досягнень, звання професора може бути присвоєно особі, яка має ступінь доктора філософії. Положення част. 1 застосовуються відповідно.
3. Досягнення, про які йдеться в част. 1 або 2, може полягати у завершеному оригінальному

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Наказ Міністерства освіти і науки України 14.01.2016 р. № 13 «Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам» (із змінами, внесеними згідно з наказами МОН України від 06.02.2017 р. №174, від 17.03.2021 р. № 322)

1. Вчене звання професора присвоюють працівникам закладів вищої освіти, у тому числі закладів післядипломної освіти, які здійснюють освітню діяльність за відповідною спеціальністю на відповідному рівні вищої освіти, та вищих духовних навчальних закладів:
 - 1) яким присуджено науковий ступінь доктора наук;
 - 2) яким присвоєно вчене звання доцента або старшого дослідника (старшого наукового співробітника);
 - 3) період роботи яких на посадах асистента, викладача, старшого викладача, доцента, професора, завідувача (начальника або його заступника) кафедри становить не менш як 10 років, у тому числі останній навчальний рік на одній кафедрі (одного закладу вищої освіти) на посаді доцента, професора, завідувача (начальника або його заступника) кафедри, зокрема за сумісництвом або за трудовим договором (контрактом) з погодинною оплатою. Для наукових працівників, які займаються науково-педагогічною діяльністю, період роботи становить не менше п'ятнадцяти років на посадах наукових (відповідно до підпункту 1 пункту 2 цього розділу) та науково-педагогічних (відповідно до цього підпункту) працівників. Для науково-педагогічних працівників закладів вищої духовної освіти враховується період педагогічної роботи у закладах вищої духовної освіти, статуту (положення) яких зареєстровані у встановленому законодавством порядку;
 - 4) які мають сертифікат відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче B2) з мов країн Європейського Союзу, або кваліфікаційні документи (диплом про вищу освіту, науковий ступінь), пов'язані з використанням іноземної мови, або не менш як 10 праць, які опубліковані англійською мовою у виданнях, включених до наукометричних баз «Scopus» або «Web of Science» та які мають ISSN-номер, підтверджений на вебсайті Міжнародного центру реєстрації періодичних видань (крім осіб з інвалідністю I групи);
 - 5) які підтверджують свій міжнародний досвід документами (сертифікатами, свідоцтвами, дипломами, іншими документами), зокрема про навчання, стажування або роботу у закладі вищої освіти, науковій (або науково-технічній) установі в країні, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку (далі - ОЕСР) та/або Європейського Союзу (далі - ЄС), або участь (керівниками/виконавцями) у проектах, які фінансуються (фінансувалися) зазначеними країнами (крім осіб

конструкторському, технологічному або мистецькому проєкті.

- з інвалідністю I групи);
- 6) які опублікували після захисту докторської дисертації навчально-методичні та наукові праці у вітчизняних та/або іноземних (міжнародних) рецензованих фахових виданнях, з яких не менше двох публікацій у виданнях, включених до наукометричних баз «Scopus» або «Web of Science» та які мають ISSN-номер, підтверджений на вебсайті Міжнародного центру реєстрації періодичних видань;
 - 7) які викладають навчальні дисципліни державною мовою та/або мовою країни, яка входить до ОЕСР, на високому науково-методичному рівні, що підтверджено висновком кафедри закладу вищої освіти.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОЧАТОК ПРОЦЕДУРИ ТА ПРОЦЕДУРА В РАДІ НАУКОВОЇ ДОСКОНАЛОСТІ

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 228 Закону

1. Процедура у справі присвоєння звання професора розпочинається за поданням особи, про яку ідеться у ст. 227 част. 1 або 2. До подання додається обґрунтування, що підтверджує відповідність вимогам, зазначеним у ст. 227. Особа складає подання до Ради наукової досконалості.
2. Рада наукової досконалості відмовляє розпочинати провадження у справі про присвоєння звання професора, якщо подання не відповідає вимогам, визначеним у ст. 227. Рішення про відмову щодо початку провадження може бути оскаржене до Ради наукової досконалості.
3. Рада наукової досконалості визначає 5 рецензентів, які мають підготувати свій висновок щодо відповідності вимогам, про які йдеться у ст. 227 част. 1 або 2.
4. Висновок готується протягом 3 місяців з дня отримання завдання щодо його підготовки.
5. Рада наукової досконалості протягом 3 місяців після отримання висновку, шляхом ухвалення адміністративного рішення:

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Наказ Міністерства освіти і науки України 14.01.2016 р. № 13 «Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам» (із змінами, внесеними згідно з наказами МОН України від 06.02.2017 р. №174, від 17.03.2021 р. № 322)

III. Розгляд атестаційних матеріалів

1. Атестація здобувачів вчених звань професора і доцента, які ведуть навчально-методичну роботу у закладах вищої освіти, у тому числі закладах післядипломної освіти, здійснюється на кафедрі, де вони працюють. При цьому профіль педагогічної роботи здобувача повинен відповідати основному напрямку діяльності даної кафедри. Якщо здобувач працює на багатопрофільній кафедрі, то у рішенні щодо присвоєння вченого звання вказується основний курс, який він викладає.
 2. Атестація здобувачів вченого звання професора та старшого дослідника, які працюють у наукових установах або у наукових підрозділах закладів вищої освіти, здійснюється зі спеціальності за профілем їх основної діяльності відповідно до галузей знань і спеціальностей з урахуванням трансформації галузей науки та наукових спеціальностей відповідно до законодавства.
 3. Розгляд атестаційних матеріалів, поданих здобувачами вчених звань, здійснюється вченими радами закладів вищої освіти, у тому числі закладів післядипломної освіти, наукових установ, за висновком кафедри, відповідного структурного підрозділу наукової установи. У висновку повинно бути відображено дотримання здобувачем вченого звання академічної доброчесності.
 4. Розгляду атестаційних матеріалів на кафедрі закладу вищої освіти має передувати проведення відкритої лекції для студентів відповідного напрямку підготовки (спеціальності) за умови присутності на ній не менше трьох викладачів кафедри.
 5. На засіданні кафедри у присутності не менше ніж двох третин членів кафедри заслуховується звіт про науково-педагогічну діяльність здобувача та результати проведення відкритої лекції.
- За результатами розгляду атестаційних матеріалів кафедра:
- готує висновок, яким підтверджуються високий науково-методичний рівень викладання навчальних

- 1) звертається до Президента Республіки Польща з поданням про присвоєння претендентові звання професора або
 - 2) відмовляє у зверненні до Президента Республіки Польща з поданням про присвоєння претендентові звання професора.
6. Рішення може бути оскаржене шляхом повторного розгляду справи протягом 3 місяців від дня його отримання.
 7. Рада наукової досконалості розглядає заяву на повторний розгляд справи протягом 6 місяців від дня її отримання.
 8. У процесі розгляду заяви про повторний розгляд справи Рада наукової досконалості може звернутися з проханням надати висновок до рецензентів, про яких ідеться в част. 3.
 9. У процедурі щодо присвоєння звання професора, у місцях, не врегульованих у законі, застосовуються положення Кодексу адміністративного судочинства.
 10. Претендент на присвоєння звання професора може повторно внести подання про ініціювання процедури щодо присвоєння звання професора, щонайменше через 5 років у разі:
 - 1) остаточного рішення, про яке ідеться у част. 2;
 - 2) остаточного рішення, про яке ідеться в част. 5 п.2

дисциплін та відповідність здобувача заявленому вченому званню, і передає секретарю вченої ради закладу вищої освіти; рекомендує доопрацювати атестаційні матеріали.

Рішення кафедри приймається більшістю голосів від складу кафедри відкритим або таємним голосуванням (за вибором членів кафедри).

Повторно атестаційні матеріали розглядаються на кафедрі закладу вищої освіти після доопрацювання.

6. Порядок розгляду атестаційних матеріалів здобувачів вчених звань відповідним структурним підрозділом наукової установи визначається вченою радою наукової установи.
7. Порядок розгляду атестаційних матеріалів здобувачів вчених звань на засіданні вченої ради щодо присвоєння вчених звань професора, доцента і старшого дослідника у закладі вищої освіти, у тому числі закладі післядипломної освіти, науковій установі, визначається вченою радою.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕЦЕНЗЕНТ У ПРОЦЕДУРІ ПРИСВОЄННЯ ЗВАННЯ ПРОФЕСОРА

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 229 Закону

1. Рецензентом у процедурі щодо присвоєння звання професора може бути особа, яка має:
 - 1) звання професора у цій галузі;
 - 2) як мінімум науковий ступінь доктора філософії та досвід роботи не менше 5 років в іноземному університеті або в науковій установі на посаді професора, який:
 - а) протягом не менше 5 років самостійно керував дослідницьким колективом;
 - б) має значні досягнення у цій галузі.
2. Рецензентом не може бути особа, яка за останні 5 років двічі не дотрималася терміну, визначеного в ст. 228 част. 4.

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАННЯ РАДИ НАУКОВОЇ ДОСКОНАЛОСТІ СПРАВИ ПРО ПРИСВОЄННЯ ЗВАННЯ ПРОФЕСОРА ДО ПРЕЗИДЕНТА РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 230 Закону

1. Рада наукової досконалості протягом 21 дня з дня ухвалення рішення, про яке мова у ст. 228 част. 5 п. 1 звертається з поданням до Президента Республіки Польща про присвоєння звання професора.
2. Подання на присвоєння звання професора та висновки рецензентів у термін, визначений у част. 1, повинні бути внесені до системи, зазначеної в ст. 342 част. 1.
3. У разі, якщо стало відомо про можливість порушення авторських прав особою,

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Наказ Міністерства освіти і науки України 14.01.2016 р. № 13 «Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам» (із змінами, внесеними згідно з наказами МОН України від 06.02.2017 р. №174, від 17.03.2021 р. № 322)

8. Вчений секретар після прийняття вченою радою рішення про присвоєння здобувачу вченого звання протягом 15 днів оформляє атестаційну справу здобувача вченого звання відповідно до вимог розділу IV «Оформлення атестаційної справи» цього Порядку та надсилає її до МОН.
 9. Вчена рада на запити МОН надає додаткову інформацію і матеріали про діяльність здобувача вченого звання, процедуру його атестації.
 10. На рішення вченої ради про присвоєння/відмову у присвоєнні вченого звання здобувач вченого звання протягом двох місяців з дня прийняття рішення вченою радою може подати апеляцію до вченої ради або до МОН.
- У разі надходження апеляції до вченої ради формується склад апеляційної комісії, крім випадків, коли

яка претендує на присвоєння звання професора, Президент Республіки Польща може звернутися з вимогою надати додатково висновок Комісії з питань етики у науці Польської академії наук.

4. У випадку отримання висновку, що підтверджує можливе порушення авторських прав, Рада наукової досконалості поновлює процедуру присвоєння звання професора.

апеляція не містить аргументів по суті виявлених недоліків. Апеляційна комісія формується у складі голови та членів комісії. Рішення щодо утворення апеляційної комісії та затвердження її складу приймає вчена рада.

Апеляційна комісія готує висновок, який підписується всіма членами комісії.

11. На підставі висновку апеляційної комісії вчена рада приймає рішення про задоволення або про відмову у задоволенні апеляції.

Якщо апеляцію здобувача вченого звання задоволено, то вчена рада може прийняти рішення про присвоєння вченого звання та в установленому порядку надіслати до МОН атестаційну справу здобувача вченого звання.

IV. Оформлення атестаційної справи

1. Атестаційна справа здобувача вченого звання складається з таких документів:

- 1) супровідний лист до атестаційної справи здобувача вченого звання;
- 2) копія першої сторінки паспорта здобувача, засвідчена підписом ученого секретаря вченої ради;
- 3) копія свідоцтва про зміну імені, засвідчена в установленому порядку (у разі зміни здобувачем вченого звання імені);
- 4) рішення вченої (науково-технічної) ради щодо присвоєння вченого звання згідно з додатком 3 (для здобувачів вченого звання по кафедрі), додаток 4 (для здобувачів вченого звання зі спеціальності) або додатком 5 (для діячів культури і мистецтв) до цього Порядку;
- 5) копії дипломів доктора наук, доктора філософії (кандидата наук), атестатів доцента, старшого дослідника (старшого наукового співробітника) (для здобувачів вченого звання професора), документів про удостоєння відповідного почесного звання або інших нагород (для діячів культури і мистецтв), засвідчені підписом ученого секретаря вченої ради та скріплені печаткою закладу вищої освіти або наукової установи;
- 6) протокол засідання лічильної комісії (додаток 6);
- 7) список навчально-методичних праць та/або наукових праць (додаток 7);
- 8) копія сертифіката, який підтверджує достатньо високий рівень володіння іноземною мовою (крім осіб з інвалідністю I групи);
- 9) довідка з основного місця роботи та витяги з наказів про зарахування на посаду та звільнення з посади додатково для осіб, які працюють за сумісництвом;
- 10) довідка про науково-педагогічну, наукову діяльність на посадах у закладах вищої освіти, у тому числі закладах післядипломної освіти, наукових установах (додаток 8)

2. Атестаційна справа здобувача вченого звання, який працює у закладі вищої освіти, що має статус дослідницького, складається з таких документів:

- 1) супровідний лист до атестаційної справи здобувача вченого звання, який працює у закладі вищої освіти, що має статус дослідницького (додаток 2)
- 2) копія першої сторінки паспорта здобувача, засвідчена підписом ученого секретаря вченої ради;
- 3) копія свідоцтва про зміну імені, засвідчена в установленому порядку (у разі зміни здобувачем вченого

- звання імені);
- 4) рішення вченої (науково-технічної) ради щодо присвоєння вченого звання згідно з додатком 3 (для здобувачів вченого звання по кафедрі), додаток 4 (для здобувачів вченого звання зі спеціальності) або додаток 5 (для діячів культури і мистецтв) до цього Порядку;
 - 5) протокол засідання лічильної комісії (додаток 6).
3. Обкладинки атестаційних справ здобувачів вчених звань оформляються згідно з додаток 9,10 до цього Порядку.
 4. Якщо особа виконує роботу за закритою тематикою, атестаційна справа здобувача вченого звання комплектується нетаємними документами.

СФЕРА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

ВТРАТА ЗВАННЯ ПРОФЕСОРА ВНАСЛІДОК ПОДАННЯ НЕПРАВДИВОЇ ЛЮСТРАЦІЙНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ

НОРМИ ПОЛЬСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ст. 231 Закону

1. Остаточне рішення суду, яке підтверджує факт, що особа, про яку ідеться у ст. 227 част. 1 або 2 і якій присвоєно звання професора, подала неправдиву люстраційну декларацію, призводить до втрати цього звання.
2. Рішення суду, про яке йдеться в част. 1, надсилається голові Ради наукової досконалості головою суду.

НОРМИ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Наказ Міністерства освіти і науки України 14.01.2016 р. № 13 «Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам» (із змінами, внесеними згідно з наказами МОН України від 06.02.2017 р. №174, від 17.03.2021 р. № 322)

VI. Позбавлення вчених звань

1. Позбавлення вчених звань здійснюється відповідно до порядку їх присвоєння.
Питання про позбавлення вченого звання розглядається атестаційною колегією МОН:
 - у разі надходження до МОН рішення вченої ради про позбавлення вченого звання;
 - за клопотанням вченої ради, яка надсилала до МОН документи щодо присвоєння вченого звання;
 - у разі виявлення МОН порушення вимог законодавства з питань присвоєння вчених звань;
 - відповідно до рішення суду.
2. Для вивчення обставин, пов'язаних з порушенням питання про позбавлення вченого звання, на засіданні вченої ради із числа її членів утворюється комісія, кількісний та персональний склад якої визначається вченою радою.
3. У 15-денний строк після розгляду питання про позбавлення працівника вченого звання до МОН надсилаються такі документи:
 - рішення (клопотання) вченої ради про позбавлення вченого звання;
 - оригінал протоколу засідання лічильної комісії;
 - копії документів про присвоєння вченого звання;
 - інші документи, що підтверджують порушення вимог законодавства з питань присвоєння вчених звань.
4. Атестаційна колегія МОН відповідно до законодавства затверджує рішення вченої ради про

позбавлення (позбавляє) вченого звання з урахуванням всіх матеріалів справи і результатів попереднього експертного розгляду.

На підставі рішення атестаційної колегії МОН атестат особи, позбавленої вченого звання, визнається недійсним.

5. Вчена рада на запити МОН надає інформацію, документи і матеріали, необхідні для розгляду питання про позбавлення вченого звання.

Про авторів

ТОМАШ ЄНДЖЕЄВСЬКИЙ, PhD

PhD у галузі права, канцлер Університету Миколи Коперника в Торуні, юридичний радник Організаційно-законодавчого комітету Конференції ректорів академічних шкіл Польщі KRASP, член Комісії зі стратегічних проблем вищої освіти KRASP та експертної групи KRASP. Раніше – викладач кафедри адміністративного права на факультеті права та адміністрації Університету Миколая Коперника в Торуні, заступник декана зі студентських питань, організатор та керівник програм післядипломної освіти з державного управління, керівник програм заочного навчання. Також постійний та позаштатний член Апеляційної комісії самоврядування в Торуні; член команди Познанського університету ім. Адама Міцкевича з розробки концепції проекту Закону 2.0, лектор на Школах стратегічного управління у сфері вищої освіти, організованих Фондацією польських ректорів, для ректорів і проректорів та канцлерів і квесторів польських ЗВО. Автор та співавтор кількох десятків праць у галузі права та адміністративного судочинства, а також у сфері вищої освіти, ініціатор та співавтор багатьох внутрішніх нормативних актів Університету Миколая Коперника в Торуні, зокрема статуту та змін до нього. Співавтор досліджень з питань вищої освіти та доповідей про зміни в системі вищої освіти. Співавтор видання «Закон про вищу освіту і науку. Коментар» під редакцією проф. Є. Возницького видавництва Wolters Kluwer.

ПРОФ. БИКОВСЬКА ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА

Український учений у галузі освіти, доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, педагог і громадський діяч, організатор позашкільної і вищої освіти, завідувач кафедри позашкільної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, професор Педагогічного університету імені Комісії Народної освіти у Кракові, Польща. Активно займалася управлінською діяльністю у сфері вищої освіти. З 2008 р. по 2018 р. очолювала і була наймолодшим ректором Інституту екології економіки і права. Створила наукову школу з теорії і методики позашкільної освіти, організації вільного часу дітей у сучасних умовах суспільних трансформацій. Під керівництвом проф. О. В. Биковської підготували і успішно захистили дисертації 11 докторів і кандидатів педагогічних наук, понад 150 магістрів. Як учений здійснила понад 30 наукових досліджень у галузі освіти. Чотири рази здобувала і реалізовувала гранти Президента України для підтримки наукових досліджень. Член спеціалізованих вчених

рад із захисту докторських і кандидатських дисертацій у галузі педагогіки. Має вагомий науковий доробок – понад 150 публікацій, серед яких 28 монографій, посібників, програм, а також наукових статей тощо. Активно займається громадсько-освітньою діяльністю в Україні, європейських та інших державах. Засновник і президент Міжнародної асоціації позашкільної освіти (МАПО), голова Громадської ради при Державній службі якості освіти України, голова Комісії з позашкільної освіти при Міністерстві освіти і науки України. Брала активну участь у робочих групах з підготовки нормативно-правових документів у сфері освіти України.

ДОЗВОЛЯЄТЬСЯ КОПІЮВАТИ, РОЗПОВСЮДЖУВАТИ, ОПРИЛЮДНЮВАТИ,
ВИКОРИСТОВУВАТИ ТВІР ТА ЙОГО МАТЕРІАЛИ У НЕКОМЕРЦІЙНИХ ЦІЛЯХ,
ЗА УМОВИ ЗАЗНАЧЕННЯ АВТОРСТВА
ТА НАЛЕЖНОГО ПОСИЛАННЯ НА ДЖЕРЕЛО.

ГРАФІКА ТА ВЕРСТКА

workshop².pl